

Jü Evangelio San Marcojta

Jiojtekähui

Juan Bautistata nooki

(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 ¹Jü tü nooki Jesucristo Diosta Üusi bétana nokhuakame ínëli naatek.

²Jü profeta Isaíasta jiojterita ínel jiäpo:

Ínapone émpat áman ä bíttua, juka ín noki huéiamta, huaka böota em huéenake páman ä tütenakë béchïbo.

³Ánia see päriapo chayemta jáhuhí ínel jiaahua: “Señorta böotem tüte; éntokem jume ili böom rúttuktia.”

⁴Bueítuk, Juan, yepsaka ánia buéeka päriapo batöay, entok jíapsi kúakteka emo batöhuamta bétana ámeu nookay, bem Dios bejrimmet bem jiokoriná béchïbo. ⁵Huanäi síme Judea buiärapo bétana entok buere joära Jerusalémpo jóakame áu yeu sájaka batöhuak jum Jordán bathuepo, bem Dios bejrim yeu buíseka.

⁶Jü Juan éntok, camello bóata sánkoka huéiyey, entok huaka beata huikosaka. Jü ä buäyey éntok mumu sítörim entok jume buere guöchim. ⁷Huanäi huame géntemmu nookay, ínel jíaka:

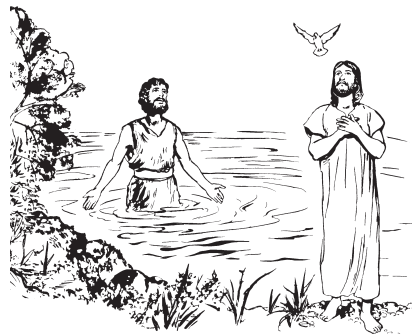
—Chúkula senu chë ino béppa útteakame yebisësë. Katchane júne áu rúkteka, kóm chätuka júne, ä bocha huíkyam búttiapo yúmala. ⁸Lútulay ínapo bäammea enchim batöla; të Áapo Diosta Espíritu Santoy enchim batönake.

Jesústa batöhuakähui

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹Huámechï taahuarimmet Jesús Nazaret Galiléa bétana áma yepsak. Huanäi Juan ä batöak jum Jordán bathuepo. ¹⁰Sep éntok jum bäapo yeu huéeka, juka téhuekata au étapomta bitchak, entok juka Espíritu Santota guókouta bénnak at kóm huémta. ¹¹Huanäi jáhuhí téhueka bétana kóm yuumak, ínel jíaka:

—Empë ín Üusi huä tua ín nákéhui; émot ayka jü ín al-leähui.

(San Marcos 1:11)

Jesústa jioptua báahuühui*(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)*

¹²Sep éntok Diosta Espíritu Santo ä núk siika huam ánia see päriau bíchaa. ¹³Huämi aanek cuarenta taahuarimpo. Jü Satanás éntok huämi au yepsak ä jioptua báreka. Entok huämi animaalm kara búktume násuk aaney. Diosta ángelesim éntok ä aniy.

Galiléapo Jesús ä tékia naatek*(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)*

¹⁴Juanta pereesotuk, Jesús Galiléau yepsaka juka evangelio Diosta bétana huemta ámeu nookak, ¹⁵ínel ámeu jíaka:

—Béja taahuari yúmala; Dios reyta nésahueu äbo yúmase. Emóem jíapsi kúaktiaka evangeliota súale.

Jesús naiki kuchuleom núnnuk*(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)*

¹⁶Huanäi Galiléa bahue mayoat huéesimeka, Símonta téuhuak entok Andréta ä sailahua jítë jímame; bueítukim kuchuleromtukai. ¹⁷Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Ino sáukem kaate. Ínapone enchim kuchulero majtitanake, yoremem evangeliou enchim núnunakë béchibo.

¹⁸Huanärim sep bem jítërim tójaka, áa sáú sájjak.

¹⁹Huanäi huam jëla sika juka Jacobota bitchak, entok Juanta ä sailahua, Zebedeota úusim. Bempo ket bem canoapo aneka jítërim chäbuay. ²⁰Huanäi am núnnuk. Bempo éntok bem

átchay Zebedeota canoapo tekipanualerommeu tö sájaka, Jessústa sáú sájjak.

Yoreme chicha machi espírituta jípurey*(Lc. 4:31-37)*

²¹Huanärim pueblo Capernaumpo yájjak. Huanäi Jesús jum sinagogapo jimyore táapo kibakeka, am majtiay. ²²Jü gente éntok ä yörihuäpo buere éaka taahuak, jü bem majtiahuäubechi, bueítuk jábe tua útteakamta bénasi am majtiay, kaa huame judíom ley am mamajtíame bénasi. ²³Senu yoreme sinagogapo aaney, chicha machi espírituta jípureka chay nokaka. Huanäi ínel jiaahua kusisi chayeka:

²⁴—Jesús Nazareno, ¿jítasë itomak jüneria? ¿Kíalë kaitäpo itom yáa báreka yebij-la? Jüneane em jábétukähui. Empo tua jü Diosta yeu púari.

²⁵Huanäi Jesús kutti át nónookak, ínel jíaka:

—Katë jáleka át yeu huéiye.

²⁶Huanäi jü lemoonio náasä tápsuka entok tüisi chayeka yeu siika. ²⁷Huanärim síme guómteka, át emo nátemajey:

—¿Jítasa íri? ¿Jítasa i bemela yore majtiahuame? ¡Tua útteak! Maasu jume lemooniom sáuhue, bempo éntok ä nok jíkkaja.

²⁸Huanäi síme Galiléa buiära chíkola jíkkajtuk jü Jesústa yáari.

Jesús Perota asu kökoremta tütek*(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)*

²⁹Huanäi Jesús Jacobo entok Juántamaki, sinagogapom yeu

sájaka, Simmom entok Andrésta jóahuim yájjak. ³⁰Huämi jóapo éntok jü Símonta asu taijhuécheka bökay. Huanärim ä kökore bétana Jesústa ettejhuariak. ³¹Jesús éntok áman au rúkteka, mámpä buíseka ä yétchak. Huanäi sep jü taijhuéchiria ä tójjak; huanäi jita am joria táytek.

Jesús juebena kökoreme tütek

(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³²Huanäi huäri taahuarit täata áman huétchuko, sime huame kökoreme áu nau tóijhuak, entok huame lemooniom bem jíápsipo jípureme. ³³Júnëli sime puéblopo jóakame áman nau rúktek jum puertahui. ³⁴Jesús éntok juebenam tütek, kökoata jípureme. Juebena lemooniom yeu béebak, entok kaa am noktuaq, bueítukim béja júneiyay ä jábétukähui.

Jesús Galiléapo naa siika géntemueu nokaka

(Lc. 4:42-44)

³⁵Yokoríapo kethuey, ketune unna kútkoako, Jesús yejteka yeu siika ánia see päriau bíchaa. Huämi oraciónta yáhuak. ³⁶Huanäi jü Simmom,

(San Marcos 1:35)

entok huame áamak áma aneihuim, akim ä jariak. ³⁷Ä téakam ínel áu jiaahua:

—Sime enchi jaria.

³⁸Áapo éntok ínel ámeu jiaahua:

—Jántebu sékana pueblommeu bíchaa, bueítukne ámani ket ámeu noknake; huäri béchibone yebij-la.

³⁹Huanäi sime Galiléat naa siika ámeu nokaka bem sinagogapom, entok lemooniom yeu béebaka.

Jesús senuk leprata jípuremta tütek

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰Senu yoreme Jesústau yepsak sähua leprata jípureka. Huanäi tónommia kíkteka jiokot ínel áu jiaahua:

—Júnel éatekë ín kökoa ára nee úhua.

⁴¹Jesús éntok ä náq jiokoleka, ä mámam áu rútuaktiak. Huanäi át mámteka ínel au jiaahua:

—Jehui, júnelne éiya; türiäe.

⁴²Júnel ä noksuk jíbba, jü sähua lepra kökoa kaitatuk; huanäi türiak. ⁴³Të tüisi ä téjhuasuka ä simtuak, ínel áu jíaka:

⁴⁴—Katë jábetau jíale.

Ámanë huéiye jü tiöpopo nésahuemtahui. Emoë bíttebo, éntoke jita júne áman tójja, Moiséjta nésahuekäpo bénasi, em türiakä bétana, entok bempörim júneenakë béchibo.

⁴⁵Të jü yoreme yeu sika jíba ä nok táytek, huaka áu yáahuakamta. Huanäi símekut júneriatuk hua áu yáahuakame. Jesús béja kara júne machisi áma aaney, jum pueblopo.

Mékka ániapo jíba an sísimey. Huámirim áu yayajay símekut bétana.

Jesús káráktilata tütek

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

2 ¹Chúkula jaiki taahuarim huéy, Jesús júchi pueblo Capernáumpo yepsak. Huanäi jíkkaijhuak, jóapo ané téaka. ²Huanäi juebena gente áu nau yájjak. Jóata pújyapo júnem kaa békiakay. Áapo éntok Diosta noki ámeu nookay. ³Huanäi naikika káráktilata nau huériakam Jesústau yájjak. ⁴Tem genteta juebena béchibo kara Jesústau kiimuy. Huanärim jü kárit jámuka ä anébeu béppa ä guójoktiak. Huanärim huämi áman áu kömä teekak, huaka káráktilata, áachä böyëumak chíkti. ⁵Jesús bem Diosta súalëu bíchaka, ínel au jiaahua jü káráktilatahui:

—In üusi, bejë jiokorihuak em Dios bejrimmechi.

⁶Jume maestrom leyta yore majtíame éntok áma jokay, bem jiápsipo ínel éaka: ⁷“¿Jatchiakasu íri junëli nooka, Diosta béj-reka? ¿Jábesu Dios bejrim ára jiokore? Dios jíbba.”

⁸Jesús éntok ä espíritupo bem jiápsipo éau jüneriaka ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakem enchim jiápsipo junëli eiya? ⁹¿Jáchisu chë kaa obiachi jü káráktilatau jiau béchibo: “Em kaa tü yáarimmeché jiokorihuak”; o, “Yejteké em at böyëu tóboktiaka naa huéiye”?

¹⁰Të enchim jüneenakë béchibo, juka Yoremta Üusi ímí buíapo úttiata ä jípurëhui, jume Dios bejrim yore ä jiokorinä béchibo.

Huanäi jü káráktilatau ínel jiaahua:

(San Marcos 2:4)

¹¹—Emoune ínel jiaahua:
Yejtekë em at böyëu tóboktiaka
huéiye em jóau bíchaa.

¹²Huanäi áapo yejteka; entok,
juka áachä böyëu nüka, símem
bíchäpo yeu siika. Huanäi éntok
síme at guómteka Diosta úttilek,
ínel jíaka:

—Jauhuey júnete ílë bénak kaa
bil-la.

Jesús Levíta núnnuk

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³Jesús júchi bahue mayuau
bíchaa siika. Juebena gente éntok
áu náu yájjak. Huanäi am majtiay.

¹⁴Ama huam huéeka, Levíi, Alfeota
üusi, bankopo kátekamta bitchak,
jum yäura tómita nau totoijhuäpo.
Huanäi ínel au jiaahua:

—Ino sáukë huéiye.

Huanäi Levíi kíkteka áa sáu
siika.

¹⁵Íněli yeu siika: Jesústa Levíta
jóapo jïbuäka mesau ä káteko,
juebénaka jume impuestom náu
totojame entok huate Dios bejrita
boojoriame mesahuim Jesústamak
jotek, entok ä discípulommaki.
Bueítukim juebénaka Jesústamak
réjtey. ¹⁶Huanäi huame maestrom
leyta yore majtíame entok jume
pariseerom ä bitchak, jume yäura
tómita nau toij-lerommak entok
Diosta bejri boojoriammak ä
jïbuäyo. Júnëlim ámeu jiaahua, ä
discípulommehui:

—¿Jatchiaka júri ámemak
jïbuä, jume Dios bejrita
boojoriammaki, entok yäura
tómita nau toij-lerommaki?

¹⁷Jesús éntok am jíkkajaka, ínel
ámeu jiaahua:

—Huame kaa kökoreme kaa
mérikota huáatia, ál-la huame
kökoreme. Kanne huame lútula
jíápsame núnuseka äbo yebij-la,
ál-la huame Dios bejrita boojoriame.

Jesústam ayuunota bétana nátemaje

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸Jume Juanta discípulom
éntok jume pariserom ayuunay.
Huate gente Jesústau yájaka ínel
áu jiaahua:

—¿Jatchiaka jume pariserom
discípulom éntok Juanta
discípulom ayuunota johua, jume
em discípulom éntok, ée?

¹⁹Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachu jume emo jubiahua
núnnuri ayuunanake jáni, juka
jubemta ámemak aneyo? Ée; karam
ayuuna, juka jubemta ámemak
aneyo. ²⁰Të taahuarim yúmanake,
juka jubekamta am tö simnakëhui;
huanäi ál-lam ayuunanake.

²¹Kaabe bemela sánkota sanko
muerapo cháchäbua, bueítuk jú
bemela sanko muerapo chäbuaquak,
chëhuasu sútinake. ²²Entok
kaabe vino bemelata huaka bea
bóosa örampo tóttöa, bueítuk jú
vino bemela jume bóosa öram
sútianake. Huanäi éntok guótinake;
jume bóosam éntok nasóntunake.
Kíalíku jú vino bemela huaka bea
bemelampo tóttöhua.

***Jimyore táapo discípulom tirijko
bújam jüusakay***

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³Júnaksu jimyore táapo
Jesústa et páman huey, jume
ä discípulom áamak kateka
jume tirijko bújamim jüusakay.

24Huanäi jume pariserom ínel au jiaahua:

—¿Jatchiaka em discípulom jimyore táapo íkai johua, kaa jo mátkhik?

25Áapo éntok ínel ámeu jiaahua:

—¿Jáchem jauhuey júne kaa ä bit-la, juka jiojteta Davita yáakäu bétana, jikot éaka, tébäureka, áapo éntok jume áamak aneihuim? **26**Abiartata sacerdoote tékilpo chë ä nésahueyo, David huam Diosta jóapo kibakek. Huanäi huame páanim Diostau bíchaa näikiarim buäka, huame áamak kateme kétchi. Huámëi páanim jume sacerdoote tékilta joame jíbam ára am buäyey, kaa kia jábe junne.

27Jesús két ínel ámeu jiaahua:

—Jü jimyore taahuari yoremta béchibo yáari; tē kaa jü yoreme jimyore taahuata béchibo. **28**Íari béchibo ínapo, jü Yoremta Üusi jimyore taahuata béppane yótaka nésahue.

Yoreme huakiam mámakame

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

3 **1**Júchi éntok Jesús sinagogapo jume judíom nau yayajäpo kibakek. Huämi éntok yoreme aaney, huépülam huakiam mámaka. **2**Huete éntok Jesústachim suaka ä bitchay, ä nätua báreka, jimyore táapo huaka kökoremta ä tüte máchileka.

3Huanäi jü yoreme huakiam mámakamtau Jesús ínel áu jiaahua:

—Yejteké ímí násuk kikte.

4Huanäi jume géntem temajek, ínel jíaka:

—¿Türi jáni jimyore táapo tühuata yáa béchibo, o kaa tühuata yáa béchibo? ¿Türi jáni senu jíapsita jínëu béchibo, o jábeta ä úhuä béchibo?

Tē bempo kaa jíaleka taahuak.

5Jesús éntok omteka entok sirokaka áme bēkatana reemtek, námakak bem jíapsekē béchibo. Huanäi hua yoremtau ínel jiaahua:

—Jume em mámamē rútuaktia.

Ä rútuaktiak éntokim türika taahuak. **6**Huanäi jume pariserom yeu sájaka, noktam nau tütek Herodianommaki, Jesústa mēbáreka.

Juebena gente bahue mayuat aneme

7Huanäi Jesús bahuéu bíchaa siika, ä discípulommaki. Gente éntok Galiléa buiära bétana tüisi juebénaka áman au yájjak; álē bēnasi Judea buiära bétana, **8**Jerusalén, Idumea buiära, Jordán huáyšana bétana, Tiro entok Sidónpo pueblompo chíkola jóakame. Júnëli tüisi juebénaka au nau yájjak, nokta jíkkajaka buéresi jita ä joäu bétana. **9**Huanäi Jesús jume ä discípulom téjhuak, juka canoata huéchiapo am jípu sáhueka, áma yejte báreka, juka genteta kaa ä pittianakē béchibo. **10**Bueituk Áapo juebenam kökoreme tütelatukay. Júkärím jüneriaka, huame kökoata jípureme áa béppa emo tábbey, at mámte báreka. **11**Jume espíritu chícha mamachim ä bíchakam tónommey áu japjaptey. Huanärím chayeka ínel jiaahuay:

—¡Émpë jü Diosta Üusi!

¹²Áapo éntok kutti ámeu nookak, kaa au yeu machiria nésahueka.

Huame dóoce apóstolim yeu púari

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³Huanäi káhuit jámuka, huame ä huáatiähuim núnnuk; bempo éntok au yájjak. ¹⁴Huanäi ímëi dóocem au yájakame tékiata am mákkak, áamak am annakë béchïbo, entok náasam bíttua báreka, huame gentemueu am béchïbo, ¹⁵entok áapörík bétana yäura útteata am makkak, huaka kökoata am tütenakë béchïbo, entok lemooniom yeu am bébnakë béchïbo: ¹⁶Ímërim jume yeu púarim: jü Simmom, Peero ti ä téhuaatuakähui, ¹⁷entok jü Jacobo entok Juan ä sailahua, Zebedeota üusim, Boanergem ä téhuaatuakähui, yúku jímmaata jíahui uusim tiau báare, ¹⁸entok Andrés, entok Felipe, entok Bartolomé, Mateo, Toomas, Jacobo Alfeota üusi, Tadeo, Simmom jü cananista, ¹⁹entok Judas Iscariote, hua ä nénkakame.

Espíritu Santota bėj-reka nokhuame

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

Chúkula, Jesústa ä discípulommak jóau ä yepsak, ²⁰jü gente júchi au nau yájjak; junëlim kara júne ay jíbuäy. ²¹Huanäi jume áamak huérim ä jíkkajaka au yájjak, yeu ä huéria báreka, bueítukim ä kóba rókotulä tíiyay.

²²Jume escriibam Jerusalén bétana áma yáij-lame:

—Beelzebútam ä jíápsipo jípurë tíiyay, entokim Beelzebú

lemooniomueu yäutta téhuampo jume lemooniom yeu ä bébä tíiyay.

²³Jesús éntok am núnuka, ejemplota ámeu yétchak, ínel ámeu jíaka:

—¿Jáchisen Satanás juka Satanásta yeu bébnake? ²⁴Jíta rey yäura júne au näikimtelataka anëtek, iri rey yäura kaibu jíba béchïbo yäuratunake. ²⁵Entok jume jóapo emo bėj-reka emo näikimtelatuk, iri jóuhua kaibu bínhuatunake. ²⁶Jü Satanás au bėj-reka au tóboktiak, au näikimtenake, entok kaibu bínhuatunake, bueítuk jíba luutinake.

²⁷'Kaabe júne jábe yorem útteakamta jóau kibakeka ára jita ä úhua, kaa bát ä súmako; të ä súmakätek ál-la ára jita ä úhua.

²⁸"Tua lütüriapone ínel enchimueu jiaahua, síme jume yoremem Dios bejri yáarimmechim jiokoritunake, entok hua nooki Diosta bėj-reka nokhuame; ²⁹të kia jábe junne Espiritu Santota bėj-reka nokame kaibu jiokoritunake, të hua bétte noki at chúpatunake jíbapo béchïbo.

³⁰Ínel jiaahua bueítuk bempom espírituta chïcha machik ä jípurë tíiyay.

Jesústa áiyë entok ä sailahuam

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹Chúkula, jume ä sailahuam entok ä áyehua ámam yájjak. Huanärim päkun tahuaka ä núnutebok, juka Jesústa. ³²Huanäi hua gente juebénaka áa chíkola jokame ínel au jiaahua:

—Ímirim päku aane, jü em áiye entok jume em sailam enchi jariaka.

³³Áapo éntok, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jábesu jü ín áiye, entok jume ín sailam?

³⁴Jume áa chíkola jokame bíchaka éntok ínel jiaahua:

—Ímei ámëria jü ín áiye, entok jume ín sailam. ³⁵Bueítuk jábe junne Diosta eäu joame, íri ájária jü ín saila, entok ín huaayi, entok ín áiye.

Et-lerota ejemplo

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

4 ¹Jesús júchi bemelasi am majtia táytek jum bahue mayoachi. Huanäi juebena gente au nau yájjak. Jesús éntok canoapo yejteka bahuéu kibakek. Huämi aaney canoapo, síme gente éntok báa mayoachi. ²Huanäi juebenak am majtiay, ejemplom ámeu jójjoaka, huanäi nokaka ínel am majtiay:

(San Marcos 4:3)

³—Íkarem jíkkaja: Jü et-leero echíseka yeu siika. ⁴Júnaksu éntok ä echay, jü huate báchia böo mayoat huáttek. Huanäi jume huikichim au yájaka ä buäka. ⁵Jü huate éntok téta buíapo huáttek, huam kaa yún buíata ayukäpo. Huanäi läuti síhuek, kaa yün ä buíakä béchíbo. ⁶Täata yeu sik tájjak, entok kaa mékka kömä nahuaka béchíbo huaakek. ⁷Huate éntok júya huíchärata sísihuepo huáttek. Huanäi hua júya báchia síhueka, áapat yötuka ä jíabi méak, huaka báchia ethuakamta. Huanäi éntok kaa taakak. ⁸Të jü huate buía türiku huáttekame síhuek, entok yötuka taakak. Huanäi jü senu báchia treinta báchiam nénkak, senu éntok sesentam, senu éntok cientom.

⁹Entok ket ínel ámeu jiaahua:

—Huä júnee báareme at suaka ä jikkaijnake.

Jume ejemplom jita béchíbotukähui

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰Huanäi, huaka juebena genteta sákasuk Jesústa áapola ä tahuak, jume dóoce entok jume huate áma anëhuim Jesústa temajek, hua et-lerota bétana ä nookakähui, jáchin ä jiau bárëhui.

¹¹Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Eme ä täyatuahua, juka éhuil Diosta reytaka nésahuëhui. Të huame päkun aneme éntok, ejemplommeyí símeta. ¹²Entokim bíchaka júne kaa bínnake, kaa at júnee béchíbo, entokim ä jíkkajaka júne kaa at júneenake, entokim kaa jíapsi kúaktinake,

jum bem Dios bejrimmechi kaa bem jikorinä béchibo.

Jesús el-lerota ejemplo am majtia

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

13Huanäi ínel ket ámeu jiaahua:

—¿Katem át jüneiya ì ejemplochi, et-lerota bétana huémtachi, jáchin ä jiau bárèhui? ¿Jáchisu júntukem ámet jüneenake, síme ejemplom íněli huémmechi? **14**Jü echame jüri nokta eecha. **15**Íri ínel hua báchia böo mayoat huéhekame: huame tü nokta ámeu nokhuakäu, jikkajisuka chúkula Satanás ámeu yepsaka, huakä nokta bem jiápsipo ethuakämta am kóptituanake. **16**Ket áma huámsu hua téta buíapo eechi: huame nokta jikkajame, láutim al-leaka ä mabetnake. **17**Të kaa ámet naahuak, kia chúbala jíbam bem jiápsipo ä jípunake. Huanäi huakä jikot anhuamta ámeu ayu táytek, entok nokta béchibo guojájja táytek, sepim kaa al-lee táytinake, entokim ä tóijnake. **18**Ímëi éntok huame júya huíchärata násuk eechi: huame nokta jikkajame, **19**të ím ániapo ayukamtat bem jiápsekä béchibo, entok hua buéresi ríkora yore bäi táttahuamtat bem jiápsekähui, entok kaa huéeläpo bem áttea péäü ámeu ayu táytek, hua noki bem jiápsipo ethuakame kaa útteaka tatahua, entok kaa chúchupe. **20**Ímëi éntok jume buía türiku ethuakame: huame nokta jikkajaka tua ä mabetakame, jü báchia ténasi bem jiápsipo chúpanake. Jü báchia chúpuk

senu treintata nénkinake, senu éntok sesentata, senu éntok cientota.

Síme éhuil ayukame yeu machinake

(Lc. 8:16-18)

21Entok ket ínel ámeu jiaahua:

—Jü machiria nühuakätek, ¿jachu kajóna bétuk entok totöhua bétuk mánana jäni? Èe, ¿jachu kaa jum jita ä machiria máchiku jikat mánatunake? **22**Bueítuk kaita hua éSORI kaa yeu mamachiamé, entok kaita éhuil ayuka kaa jünériatunakeme. **23**Huä jünee báareme at suaka ä jikkajinake. **24**Ket ínel ámeu jiaahua: —Áachem suuhua, hua enchim jikkajäubechi. Huä enchim jita jábeta ay jünakteriäubey, Dios ket enchim ay jünaktenake. Bueítukem huatek áa béppa mabetnake. **25**Bueítuk hua jita jípureme júchi huatek mabetnake; hua kaita jípureme éntok, júkai ili ä jípurëu júne úhuaana.

Báchia síhueka yótukame

26Huanäi Jesús júchi ínel jiaahua:

—Ílë bënna, jü Diosta reytaka nésahuèhui, jáchin jü yoreme báchiata buíapo echame. **27**Huanäi áapo tukariu yúmak kótnake, yokoríapo éntok yejtenake. Huä báchia éntok kaa ä jüneäpo síunake éntok yótunake. **28**Bueítuk hua báchia buíata úttiäray yótuka chúchupe. Késam huëpo óguotunake, júchi éntok móanake, chúkula éntok takanake. **29**Huanäi huaka

báchiata chúpilatuk, huame osam au kibachana, bueituk béja yúmala, jü taahuari etta tóboktianähui.

Mostaza báchiata ejemplo

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

30 Jesús ínel ket jiaahua:

—¿Ä jítasute bënë tiánake jäni, juka Diosta reytaka nésahuëhui? entok, ¿jita ejemplotate ä bënë tiánake? **31** Mostaza báchia ténasi maachi. Huäri báchia chë júne ilitchi, huame huate báchiam ím buíapo ayukame béppa.

32 Të ethuakätek yötunake, chë bueürusi yötunake, huate júya sárata béppa. Bueerem mesëkirianake. Júnëli huame huikichim ä jékkaa bétuk júne ára kópana, entokim ára at tosate.

Jesús ejemplom jíba yáhuak

(Mt. 13:34-35)

33 Júnëli Jesús juebena ejemplom joaka ámeu ä nookay, juka nokta, bem ára ä jikkajäpo núkisi. **34** Kaa ejemplommeyí kaa am mamajtiay; të jume ä discípulom bempola aney, simeta machisi am téttejhuay.

Jesús buere yúku jékata yánti tahuatuak

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

35 Huäri taahuarit, kúpteoyo, ä discípulommeu ínel jiaahua:

—Jante, huáyтана bíchaate kannake.

36 Huanärim huaka gente büruraata sákatuaka, hua canoa ä kátekaipom ä núk sájjak. Entok huate canoam ket amam jípuhuay.

37 Huanäi buere jéka yúkumak au tóboktiaka, jume máarem canoam beb táytek Júnëli béja bäämmey tápunak. **38** Áapo éntok jum canoapo áma bétana böka kótchimey, kojnim béppa kobaka. Huanärim ä búsaka ínel áu jiaahua:

—¡Maestro! ¿Jachë kaachin éiya itom kókkoy junne?

39 Huanäi yejteka, jekatau kutti nónookak ä kíkte sáhueka:

—¡Empo baahue katë jiäle yántë taahua!

Huanäi kíktek jü jeeka, entok sime yanti taahuak. **40** Huanäi Jesús jume ä discípulommeu ínel jiaahua:

—¿Jatchiakasem tüisi májhue, éntokem kaita súale?

41 Huanärim buéresi májhueka ínel nau jiaahua:

—¿Jábesu íritaka? Jü jeeka ä nok jikkaja, entok jü bahue junne.

Jü yoreme Gadareno lemooniom ä jiápsipo jípureme

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

5 **1** Huanärim bahuéu huáyтана bétana áma yájjak, jum Gadarenom buíarähui.

2 Jübuachä Jesústa jum canoapo kömä chéptilatuko, jü yoreme ä jiápsipo lemooniom jípureme ä nankirika siika, jum kau guójöku kókkolam totoijhuäpo yeu simlataka; **3** bueituk áma jóakay. Të kara jábe yánti ä jípurey, kia cadenammey ä súmaka junne.

4 Bueituk juebénasi sisiguokimmey entok cadenammey súsumahuay, të am chukchuktiay, éntok huame sisiguookim júne kotkóttiay.

Ínëli kaabe ä yüey. ⁵Bueituk jíba taahuarit entok tukaarit naa búrujti jum kau guójöku kókkolam totoijhuäpo entok jum káhuimmet chay sisimey, tétammet kókosi áu joaka. ⁶Të Jesústa mékka bíchaka, áu tájti búiteka áu tónommia kíktek. ⁷Huanäi tüisi chayeka ínel jiaahua:

—¿Jítasë ínomak júneria, empo Jesús, Dios jíkat téhuekapo kátekamta Üusi? Diosta béchíbo, katë nee jiokot johua.

⁸Tí jiaahuak bueituk Jesús ínel áu jiaahuay:

—Empo lemoonio, jú yoremtachë yeu huéiye.

⁹Huanäi Jesús ä temajek:

—¿Jáchisë téhuaak?

Áapo éntok ínel ä yommiak:

—Legión tine téhuak, bueitukte juebenna.

¹⁰Huanäi jú yoreme tüisi jiokot áu jiaahua kaa huämi buiärapo yeu am bep íaaka. ¹¹Huämi kau mayoachi juebena kohuim áma rejteka jíbuäy. ¹²Huanäi jume lemooniom áu jiokot jiaahua, ínel jíaka:

—Huame kohuimmehuë itom jaase; éläpote ámet kimunake.

¹³Jesús éntok am jehuiteriak. Huanärim yoremtat yeu sájaka, kohuimmechim kímmuk. Jume kohuim éntok, jíbatua guoy míltukay. Huámëi siba bahuéu kóm huáttek; huanärim áma kókkok.

¹⁴Jume kohuim suayáhuim éntok tenneka, jume pueblopo jóakammeu júnee huamta ámeu tójjak, entok jume huasammet jóakammehui. Huámëi éntok

áma yeu sikamta bit báreka áman yeu sájjak. ¹⁵Jesústahuim yájaka juka yoremta bitchak lemooniota jíápsipo jípureka kókoreka, Legiónim jípurëuta, sánkotelataka áma kátekamta, entok yúmalasi suaka; huanärim guómtek. ¹⁶Huanäi huame ä bíchakame am ettéjhuariak jáchin hua lemooniota jípurëitau yeu sikamta, entok huame kohuimmehui. ¹⁷Jume áma joome éntok Jesústau jiokot jiaahuay huämi bem buiärapo yeu ä huée sáhueka.

¹⁸Huanäi Jesústa béja sim báreka jum canoapo ä jámuyo, jú lemooniom jíápsipo jípureihui áu jiokot jiaahuay áamak an rókaka.

¹⁹Të Jesús kaa báarek, ál-la ínel áu jiaahuak:

—Em jóahuë huéiye, em huahuajimmehui. Akë am ettéjhuaria juka Señorta buéresi emou yáakähui, entok jáchin enchi ä nák jiokolekähui.

²⁰Huanäi sika juka nokta chíbejtia táytek. Decapolis buiärata yúmau tájti, jáchin Jesústa buéresi jita áu yáakähui. Huanäi síme át guómtilamtaka taahuak.

Jáirota maala, entok jámmut

Jesústa sánkot jálojte kame

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹Jesús júchi canoapo huéeka bahue huáyтана yeu ä yepsak. Gente éntok juebénaka áu nau yájjak, huämi bahue mayoat ä anëpo. ²²Senu éntok sinagogapo chë nésahueme, Jáirö ti téhuakä, áma yepsak. Jesústa bíchaka ä

guókpo tónommia kíktek. ²³Huanäi tüüsi jiokot ínel áu jiaahuak:

—In maala béja mukiapo aane; ámanë sika át mámte, ä türinakë béchíbo, huanäi jíapsinake.

²⁴Huanäi Jesús áamak siika; gente éntok juebénaka áamak sájjak. Júnëli ä huë páman nau ä pittiasakay. ²⁵Senu jámmut

jálojtek júne türinake.” ²⁹Huanäi áachä jálojtek jíba jü ójbo kíktek. Entok ä türiakäu ínnëak, jü jíbebeata bétana. ³⁰Huanäi Jesús ä takaahuapo úttiärata át yeu sikamta iinnëaka, huame áamak katemmu kúakteka ínel jiaahua: —¿Jábesu ín sánkommet jálojtek?

(San Marcos 5:24)

éntok béja dooce huásuktiapo ä kökoa kaa chúkteka át huéiyey, kaa tutüriaka áma aaney. ²⁶Tüüsi jiokot au siika, juebena jittoleerom mámpo; símeta juka ä átteahua luutialatukay. Të jíba kaita hua jittoa áu türiakay, ál-la chëhuasu kökorey. ²⁷Të Jesússta bétana nokta jíkkajaka, amá bétana áamak kateme násuk áu rúkteka ä sánkobet jálojtek, ²⁸bueítuk ínel éiyay: “Kiane ä sánkobet

³¹Huanäi ä discípulom ínel áu jiaahua:

—Juka juebenaraata enchi pítpittiamtë bitcha, éntoke nátemaje, “¿Jábeta émot jálojtekähui?”

³²Të Jesús nate chíkola náasam bitchak huaka at jálojtekamta bit báreka. ³³Huanäi jü jámmut máujrimmey, áu yoaka, entok jünéaka jita áu yáahuakähui. Huanäi áu tónommia kíktek,

(San Marcos 5:41)

entok simeta juka ä kökoa bétana ä téjhuak, jáchin áu ä sikähui.

34 Huanäi Jesús ínel au jiaahua:

—In maala, jü em nee súalë béchibë türiak. Én éntoke yanti jíápseka huéiye, em kökoa bétanë türikä tahuala.

35 Júnëlä nokaisu, huate huam bem nau yayájäpo nésauhuenta joa bétana áma yájjak ínel au jiaka:

—Em mala béja muúkuk.

¿Jatchíakasë ketune juka Maestrotu muksi éetua?

36 Jesús éntok íkái jíkkajakä ínel au jiaahua hua nésauhuentahui:

—Katë jachin eiya; kial jíbe nee súale.

37 Huanäi kaabeta éntok áamak kat íai Perota, éntok Jacobota, éntok Juanta Jacobota saíla jíbba. **38** Jesús éntok hua nésauhuenta joau yepsaka, huaka naa muksi huemta bitchak, éntok buanhuamta jíkkajak, éntok jìokot jíáihuamta. **39** Huanäi áman kibákeka ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchíakasu naa muksi huéiye, éntokem buaana? Jü usi jámmut kia kotche, kaa mukila.

40 Huanärim ä junnériataitek.

Të Áapo simem yeu béebaka, hua ili jámutta jápchimak, éntok ä áyemak, éntok huame áamak katëummak áman kibákek huam múkilata bókaihui. **41** Huanäi juka ili jámutta mampo buíseka ínel au jiaahua:

—Talita kumi —itom nokpo ínel jiaubáare: Ili jámmut, émoune ínel jiaahua, yejtë.

42 Jü ili jámmut éntok sep yejteka naa hueetáitek, buéituk béja dóoce huásuktiriam huériai. Huanärim tüsi at guómtek.

43 Jesús éntok tüisi am téjhuak kaabeta ä ettéjhuaria nésauhueka, éntok ä jíbuätua nésauhuek.

Jesús Nazaretpo aaney

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

6 ¹ Jesús huämi yeu sika ä buíarau yépsak, jume ä discípulommaki. ² Jimyore taahuata yúmak éntok jum sinagogapo am majtíataitek. Huanäi juebenakä ä jíkkajakä at guómtek ínel jíaka:

—¿Jákübo bétanasu iri íkái

täya jäni? ¿Jita suáhuasa jäni یری ä jípürëhui, éntok hua milagrom ä joähui, jítasasu nok báare jäni? ³ ¿Jachu kaa یری ínel jü carpínteero, Maríata asóa, Jacobota, éntok Joseta, Judasta, éntok Símonta saayi? ¿Jáchum kaa ket im itomak aane jume ä huáyihum?

Huanärim áa bétana jájana jiautáitek. ⁴Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Kíal jábe profeta júne yórihua, të huam ä bufaräpo, éntok ä jóapo ä huahuajim násuk ëe.

⁵Huanäi jume milagrom júne kara áma yáuhuai, Kia huame kökoremmet kaa jáikimmet jíba mámtëka am tütek. ⁶Huanäi kaa at al-léakä taahuak hua kaíta bem súalëubechi. Huanäi Jesús jume huate puéblommet naa siikä am majtíaka.

Jume dóoce comisionpo yeu jaahuak

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷Jume dóoce yeu púarim nau núnuka, guoguóyim naa bíttuak, útteata am mákakä diáblom yoremem jiápsipo yeu bébnakë béchi'bo. ⁸Éntok kaíta am huéria sauhue böot béchi'bo, morralta, éntok páanim junne, tómita junne; boróoniata jíbba. ⁹Éntok am béräbochate sauhue, éntok kaa guoyik sánkotam huéria sauhue.

¹⁰Ket ínel ámeu jiaahua:

—Kia jak jóapo enchim mabethuakäpem aane, jum puéblopo enchim yeu kátëpo tajti. ¹¹Símekut huam kaa enchim mabethuakäpo, éntok huam kaa enchim nok jikkaibahuäpo, yeu

katëtekem huaka tóröchiata enchim guókimmet chätulata ámeu tátaknake, bem júneenakë béchi'bo kaa tüisi bem ayúkähui. Tua lútüriapone enchimeu ínel jiaahua, huame Sodóma teäpo éntok Gomórrapo joomem chë jiokoritunake hua taahuari bette nokta chúpeyo, huame puéblopo kaa enchim mabethuakäpo joomem béppa.

¹²Huanäi jume dóoce yeu púari yeu sájakä géntemmeu ä noktáitek, huaka yoremem emo temajeka am jíapsi kúaktinakëhui.

¹³Éntokim juebena diáblom yoremem jiápsipo anëu yeu bebbai, éntok juebena kökoremem tütek aceiteta ámet óreka.

Juan Bautista mëhuakähui

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴Jü rey Herodes éntok Jesústa bétana buériata jikkajak, buëituk ä téhuam símekut yeu machíak. Huanäi Herodes ínel jiaahua:

—Juan jü batöaihui jíabitela, jume kókkolam násuku. Kíaliku úttiärata jípure milagrom ä jonákë béchi'bo.

¹⁵Huate ä Elías tíyay. Huate éntok huame huate profetam násuk ä profeta tíyay.

¹⁶Íkái jikkajakä jü Herodes, ínel jiaahua:

—Íri jü Juan ín kóba chúktiatebokähui. Áapo kókkolam násuk jíabitela.

¹⁷Bueituk áapo juka Juanta buíjtebokä ä carcelpo ä páttiatebokay, Herodíasta béchi'bo, Felpeta juubi ä sailahua; buëituk áapo, jü Herodes,

Herodíasta jípurey. ¹⁸Bueituk Juan Herodestau ínel jiakay:

—Kaa türi juka em saila jubi em jípurehui.

¹⁹Herodías, éntok át kopteka ä mëpéiyay, të kaa áma yuumay, ²⁰bueituk Herodes Juanta bétana májhuey, bueituk jüneiyay Juanta lútula entok Diostau bíchaa näikiataka ä jíapsaihui, entok ä suayay. Ä jíkkajaka kaachin an máchika tatahuay, të tü éaka ä jíjikkajay. ²¹Taahuari yuumak, Herodesta huásuktiriam yúmariaka pajkoy. Kúptey am äbosek, huame áamak nésahueme, sontaro yáuram, entok Galiléapo chë nésahueme. ²²Huanäi Herodíasta jámut ásoa yisimeka áman kibakek. Herodes éntok tüsä musäuleka taahuak, entok huame mesau áamak jokaihuim. Huanäi jü rey hua ili jámuttau ínel jiaahua:

—Em huáatiähuë inou aahua; ínapone enchä máknake.

²³Éntok ä nokäu bát kéchaka ä lütüriatebok, ínel jáka:

—Símeta em inou aahuäune enchi máknake, reytaka ín nésahuëpo násuk áman junne.

²⁴Huanäi hua ili jámmut yeu sika ä áyebeu nátemajek:

—¿Jítasune áunake jáni?

Ä áyehua éntok ínel au jiaahua:

—Juka Juan Bautistata kóbba.

²⁵Áapo éntok sep áman kibakeka, jü reyttau ínel jiaahua:

—Én läutine puraato bueürupo ä huáatia, juka Juan Bautistata kóbba.

²⁶Huanäi jü rey tüisi kaa al-lëeak. Të juka ä nookakäu ä lütüriatebokä béchibo, entok huame

áamak mesau jokame tihueka, kara ëe ti au jáka taahuak. ²⁷Huanäi sep sontarota Juanta kóba chúktiaka áu ä huéria sáuhuek. ²⁸Jü sontaro éntok áman sika jum ä páttiatukäpo ä kóba chúktiak. Huanäi juka kóbata jum puraatopo yéchaka, jü ili jámuttau ä tójjak; jü ili jámut éntok ä áyebehui.

²⁹Huanäi jume Juanta discípulom ä jíkkajaka, áman sájaka ä takaahua nüka ä núk sájjak. Huanärim kókkolam mamähuäpo ä maäak.

Jesús mamni miilim jibuätuak

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰Jume apóstolim éntok júchi Jesústau nau yájjak. Huanärim ä ettejhuariak, símeta bem yáakähui entok bem am majtiakähui.

³¹Áapo éntok ínel ámeu jiaahua:

—Emepolem ímin ínomak kaate ánia see päriahui; ámanírem chúbala jimyorenake.

Bueituk juebénakam sákkay, entok juebénakam yájjay; junëlim kara júne ámey jibuäy.

³²Huanärim jum canoapo sájjak ánia see päriahui, kaabeta anëhui.

³³Huä gente éntok am bitchak yeu am sájako, entokim am tátäyak.

Huanäi juebénaka huate pueblom bétana guókimmea áman yájjak, ámepachi. Huanärim áu nau yájjak.

³⁴Jesús éntok canoapo kom chépteka huaka juebenarata bíchaka tüisam jiokoley, bueitukim kabaram kaa kabyerokä bénasi áma aaney. Huämi juebenak am majtia táytek.

³⁵Béja tüisi kúptey éntok, jume ä discípulom áu rúkteka ínel áu jiaahua:

—Ímí ánia see päria, entok béja kúpte. ³⁶ Akë am sáka sáuhue; éläpom pueblommet entok ranchommet sájaka páanim emo jínurianake, bueitukim ímí kaita buä mátkhi.

³⁷ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Akem am jibuätua emëe.

Bempo éntok ínel au jiaahua:

—¿Jachute áman sájaka guoy cien denariom béjhuay páanim jinnuka am jibuätuanake jäni?

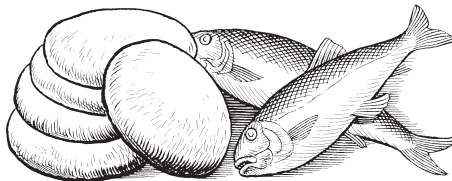
³⁸ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jaiki páanimsem jípure? Ámanem sájaka am bitcha.

Bempo éntok am bíchaka ä téjhuak:

—Mamni páanim entok guoy kútchum.

³⁹ Huanäi simem básso síaripo am jote sáuhuek, nátepolá, ⁴⁰ cicientom náuhui entok cincucuentam náuhui. ⁴¹ Huanäi jume mamni páanim entok jume guoy kútchum nüka, téhuekau reemteka, Diosta tü éäu ámet chúpaka jume páanim rébektia. Huanäi jume ä discípulom am mákkak, am mik sáhueka. Jume

(San Marcos 6:41)

guoy kúchum éntok simemmet näikimtebok. ⁴² Huanäi síme jibuäka jóboak. ⁴³ Jume pan rérebeim entok jume kúchum

buä bëterim dooce canajtam tátapunika áma tóboktiahuak. ⁴⁴ Huame áma jibuäkame éntok mamni mil oohuimtukay.

Jesús bäata béppa huerama

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Chúkula Jesús jume ä discípulom canoau am jämutuak, áapat huáyтана pueblo Betsaidau am yaij iaaka, áapörík huaka juebenarata am sákatuäu tájti. ⁴⁶ Chúkula genteta sákatuaka, jum káhuiu bíchaa siika, Diostau oraciompo nok báreka. ⁴⁷ Huanäi tukariu yúmay jü canoa bäa násukun aaney. Jesús éntok buíapo áapola aaney. ⁴⁸ Béja bájim jiäpo matchü bíchaa, canoata buaatiaka lotteme bitchak, bueituk jü jeka am nankirika búitey. Huanäi ámeu siika, bäata béppa huéeka, áme huam sika ámepat yebij báreka. ⁴⁹ Bempo éntok bäata béppa huémta bíchaka, akim ä jóüsü téyey. Huanärim cháchayek, ⁵⁰ entokim simetaka ä bíchaka sum éiyay. Të áapo sep ámeu nónookak, ínel jiaka:

—¿Óusem eiya, katem májhue, ínapone ájária!

⁵¹ Huanäi canoapo ámeu ä jámuk, jü jeka yánti taahuak; bempo éntok naa muksi éakam át guómtilatukay. ⁵² Bueitukim ketune kaa jüneiyay, jáchin jume páanim búrusi yáahuakähui, bem námakak jiäpsekä béchibo.

Jesús Genesaretpo kökoreme tütek

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Huáyтана bíchaa sákasukam Genesaret buiärau yájaka,

mayoahuim yeu yájjak. ⁵⁴Huanäi bempörim canapo yeu sájak, jü gente Jesústa tátäyak.

⁵⁵Huanärim huämi buiärapo simekut naa tenneka, jume kökoreme au nau toij táytek, bem ámet töyemmak chíkti, huam jak Jesústa anei tíäpo. ⁵⁶Bueituk jak júne ä kibakeipo, jum pueblompo entok ranchompo, jume kökoreme böo mayoat yeu totoijhuay jikot jíaka, kia ä sánko mayoammet jálojti péaka. Huanäi síme huame át jálojtekame türiak.

Yoremta jíapsi nasontume

(Mt. 15:1-20)

7 ¹Huanäi jume pariseerom Jesústau yájjak, entok huate escriibam, Jerusalén bétana áma yáij-latukaihui. ²Huanärim huate ä discípulommet suuhuay, bueituk kaa leyta já páman báijmaka páanim bem buäye béchibo mamam chichä machimma. Huanärim béttesi áme bétana noktaitek. ³(Bueituk jume pariseerom entok síme jume judíom, huame yoiyöturim boojoria páman, juebénasi kaa mam báijmakatekim kaa jíjibuäy. ⁴Entokim plaza bétana yájak, kaa emo mam báksiako, katim jíjibuäy. Entok huate juebénaka jita aykay bem yöreihui: jume vasom ámey jíhuame, jume saarom, jume sisiguok vaasom, entok jume bem ámet töyehui.) ⁵Huanäi jume pariseerom entok jume escribam Jesústa temajek, ínel jíaka:

—¿Jatchiaku jume em discípulom kaa huame

yoiyöturim boojoria páman kaate? Bueitukim kaa ito bénasi báijmaka páanim buäye.

⁶Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Eme Dios huáatemta bénasi emo antuame! Ál-läku Dios profeeta Isaíasta tempo enchim bétana nookak, entok áapo ínel ä jiojtek:

Ímei gentem bem teniy jíba nee yöre,
të bem jíapsihua mékka inou aane.

⁷Kaita bėj-re jü bem nee emo yöre tíähui,
bueitukim yorem nésauta Diosta nésautukä bénasi emo ä majtia.

⁸Diosta nésahui tójakem, jume yoiyöturim boojoriauem johua: jume sarom báksiahuamta, entok vasom ámey jíjihuame; entok juebenak ílë bénakem johua.

⁹Entok ket ínel ámeu jiaahua:
—¿Jachem tüisi emo anë téiyey? ¿Bueitukem juka Diosta nésahui kaitäpo johua, juka yoiyöturim boojoriau enchim yöri bärë béchibo! ¹⁰Bueituk Moisés ínel jiaahua: “Em áchayë yöre, entok em áiye. Jü ä áchaybet entok ä áyebet bettek nokätek, kaita át temaijhuaka mäna.”

¹¹Eme éntok ínel jiaahua: “Tüisi jiaunake jü yoreme ä áchaybeu o ä áyebeu ínel jíäteko: Símeta huaka ín áttea ay enchi ín ania éähui, Diosta béchibo näikiari.” (Corbánta jiau bärë bénasi.)

¹²Júnëlem huaka yoremta ä atchai éntok ä áiye kaitäpem ä aniatua;

¹³éntokem huaka Diosta nookakäu

kaa béj jóuhua, huame yoiyöturim boojoriau huatem majtiaka, éntokem juebenak ílë bénak johua.

¹⁴Huanäi síme juebena genteta núnuka ínel ámeu jiaahua:

—Nechem jíkkaja símetaka, át jünee béchïbo: ¹⁵Kaita ayka yeutana jü yoremntat kimuka ä jíapsi násontenakeme, ál-la hua ä jíápsipo yeu huéeme. ¹⁶Huä jünee báareme át suaka ä jikkaijnake.

¹⁷Huanäi juebena genteta tö sika senu jóapo kibakek. Huanäi jume ä discípulom ä temajek, juka ejemplota ámeu ä yéchakä bétana. ¹⁸Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachem eme két kaitat jüneiya? ¿Jáchem kaa jüneiya, huaka yeutana yoremntat kimumta kaabeta jíapsi násontenakëhui? ¹⁹Bueítuk jü buáhuame kaa jíápsipo kiimu, ál-la sihuampo, entok chúkula yeu huéenake.

Íkái nokaka síme buáhuamta türi tíiyay. ²⁰Ket ínel jiaahua:

—Huä yoremnta jíápsipo yeu huéeme, huäri ä jíapsi nasonte. ²¹Bueítuk jum yoremnta jíápsipom yeu kaate, jume juëna éerim, omot jubiahuame, éhuil jáamuchim jípuhuame, yore súahuame, ²²ékbua huame, kaa huéeläpo jita jípu péehuame, entok juénasi anhuame, jü yore bätäihuame, jü kaa tíura, senukut jita ínnëhuame, juénasi yoret nokhuame, hua emo buerialihuame, entok jume kaa suasi emo nühuame. ²³Síme ímëi kaa tü yáarim yoremnta jíápsipom yeu huéiye, entokim ä nasonte.

Jámmut Diostat éáhui sirofenicia naciompo jometukay

(Mt. 15:21-28)

²⁴Huanäi Jesús huämi yeu sika Tiró éntok Sidón buiärau bíchaa siika. Huanäi huämi jak jóapo kibakek kaabeta ä bít íaaka. Të kara au ésoy. ²⁵Bueítuk senu jámmut áma aaney, ili jámut espíritu chícha machik jíápsipo jípuremta asoaka. Huäri jámmut áatana nokta jíkkajaka, áu sika ä guókpo áu tónommia kíktek. ²⁶Áapo griegotukay, entok Sirofeniciapo jometukay. Huanäi jiokot áu jiaahuay, juka espíritu chícha machik ä jámut asoabet yeu ä bep sáhueka. ²⁷Të Jesús ínel au jiaahua:

—Éläpo bat jume usiarim jóbonake, bueítuk kaa türi jume usiarim páanim úuhuaaka ili chüummeu am guötia béchïbo.

²⁸Áapo éntok ínel áu jiaahua:

—Ámmäle jiaahua, Señor, të jume ili chüum jume pan rérebeim mesata bétuk usiarim kóm huáttilame buabuäye.

²⁹Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Ínëli em jíakä béchïbo noitë huéiye. Jü lemoonio béja yeu simla, jü em jámut asoabechi.

³⁰Huanäi ä jóau yepsaka, juka ä asoahua ä böyëpo bökamta téuhuak, béja juka lemoonio át yeu simlata.

Jesús nákapi nëota tütek

³¹Jesús júchi nóttek jum Tiro buiära bétana. Huanäi jum Sidonpo naa búrujti siika, Galiléa bahuéu bíchaa, jum Decápolis

buiärapo ámani. ³²Huanäi jü gente nákapí neöta áu nüpaka jìokot au jiaahuay, áa béppa ä mámté sáhueka. ³³Huanäi áapolaik yeu núk sika, Jesús nákapo ä sítuteriak, entok ä sítu chíttuaka nínit ä kómoniak. ³⁴Huanäi téhuekau reemteka bueürum jíabitek, entok ínel áu jiaahua:

—¡Efata! —ínel jiau báare: ¡Étapotunakee!

³⁵Huanäi sep jume náka guójöríam emo étapok, entok ä nín jísumaria búttek. Huanäi jünakiachisi nookak. ³⁶Huanäi Jesús juka genteta téjhuak, kaabeta am ettejoria nésahueka, juka bem bíchakähui. Të chë tüisi junëli ä nésahuey junne, chëhuasum ä ettejhuay. ³⁷Entokim tüisi át buere eeyak, ínel jíaka:

—¡Símeta tüisi johua! ¡Jume nákapim jílkaijtua, entok múurom júne noktua!

Jesús naiki mílim jibuätuak

(Mt. 15:32-39)

8 ¹Huámëchi taahuarimmet tüisi juebena genteta áma aneyo, entok kaita am buä máchiako, Jesús jume ä discípulom núnuka ínel ámeu jiaahua:

²—Juka genteta juebenak ínomak anemtane jìokolë, bueítukim béja baj taahuare ínomak aneka, entokim kaita buä máchi. ³Bueítuk kaa jibuälame bem jóau sákatuak, böochim tébäi huáttinake, bueítuk huaté mékka bétana äbo yáij-la.

⁴Huanäi jume ä discípulom ínel ä yommiak:

—¿Të jákübosu jábe páanim ámeu nüpaka am jóborianake jáni? Bueítuk ímí ánia päriapo kaita aayuk.

⁵Áapo éntok am temajek:

—¿Jaiki páanimsem jípure?

Bempo éntok ínel jiaahuak:

—Guoy búsaním.

⁶Huanäi huaka genteta buíapo jote sáhuek. Entok jume guoy búsan páanim nüka, Diosta baysausuka am rébektiak. Huanäi jume ä discípulom am mákkak, genteta am mik sáhueka. Bempo éntok am nüka, juebenara gentetau am tójjak. ⁷Ili kúchumim ilikkim ket áma jípurey. Huanäi Diosta tü éäü ámet chúpaka, ámeu am tóij nésahuek. ⁸Huanärim jibuäka jóboak. Entok jume rérebeim yeu békame guoy búsan canastam tátapunika tóboktiahuak. ⁹Jume jibuäkame éntok naiki miltu máchiakay. Huanäi am sákatuak. ¹⁰Áapo éntok jume ä discípulommak canoapo yejteka siika. Huanäi Dalmanuta buiärau yepsak.

Jü señal kaa jaibu jojohuamta áyhuame

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹Huanäi jume pariserom áu yájaka, áamak nok nássua táytek. Entokim señalta áu aahuak, téhueka bétana huemta, ä jioptua báreka. ¹²Huanäi ä jíápsipo bueürum jíabiteka ínel jiaahua:

—¿Jatchiaka i gente én huéeme señalta kaibu jojohuamta aahua? Tua lútüriapone enchiméu ínel jiaahua, i gente kaita señalta mákna.

¹³Huanäi júchi jum canoau jämuka, huáytana bíchaa am tö siika.

Jü pariserom levaduura

(Mt. 16:5-12)

¹⁴Jume ä discípulom páanim kóptiaka, barcopom huépul páanim jíba huériay. ¹⁵Huanäi am téjhuak, ínel jíaka:

—Jítachem suuhua, éntokem emo suaya jü pariserom levaduura bétana, entok Heródesta levaduura bétana.

¹⁶Huanäi jume discípulom nahuim nookay, ínel jíaka:

—Páanim kaa itom nüpakä béchi'bo ínel jiaahua.

¹⁷Jesús am jüneriaka jita am nokähui, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakem páanim kaa enchim nüpakä béchi'bo ínel nee jíä tíiya? ¿Jachem kaa át suuhua, éntokem kaa át jüneiya? ¿Ketunem námakak jíápsek? ¹⁸¿Pusekem kaa bitcha, entok náka guójöriakem kaa jíkkaja? ¿Jachem kaa áu huáate, ¹⁹huame mamni páanim ín näikimtekäubehui, huame mamni mílimmechi? ¿Jaiki canastamsu rérebeimnea tátapunika tóboktiahuak?

—Dóocem kanastam —tim áu jiaahua.

²⁰—Entok júnak huame guoy búsan páanim naiki mílimmet näikimtehuakame, ¿jaiki canastamsu rérebeimnea tátapunika tóboktiahuak?

—Guoy búsanika —tim áu jiaahua.

²¹Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jáchem ketune kaa át jüneiya?

Betsaidapo jü lipti bíchakame

²²Sep pueblo Betsaidau yepsak. Huanärim Jesústau líptita nüpak, jiokot au jíaka áa béppa ä mámté sáhueka. ²³Áapo éntok juka líptita mámpo buíseka, huämi pueblolo yeu ä núk siika päkun bíchaa. Ámani béja ä pusimpo chíit huáttek, entok áa béppa mámtéka ä temajek:

—¿Jachë ára jita bitcha?

²⁴Áapo éntok pujteka ínel jiaahua:

—Yorememne júyam bénasi bitcha, të naa kateme.

²⁵Júchi ä pusim béppa mámték. Huanäi bitchak, jü yoreme, símeta machisi. ²⁶Huanäi ä jóau bíchaa ä sim sáhuek, ínel áu jíaka:

—Katë pueblou kíkkibake, éntoke kaa jábetau ä ettejhua, huämíri.

Jü Peero Jesústa Crísto tíiya

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷Huanäi Jesús jume ä discípulommak pueblommet siika, Cesarea Filiipo bufárahui. Huanäi ä discípulom böot am temajek:

—¿Nechim jábë tíiya, jume yoremem? —ti ámeu jiaahua.

²⁸Bempo éntok ínel jiaahua:

—Enchim Juan Bautistä tíiya; huate éntok enchi Elías tíiya; jume huate éntok enchi hua jábe profeta tíiya.

²⁹Huanäi Jesús am temajek:

—¿Emesu? ¿Nee jábë tíiya?

Peero éntok ínel jiaahua:

—Émpë jü Cristo.

³⁰Të Jesús am téjhuak, íkai áa

bétana kaabeta am ettejhuaria nésahueka.

Jesús ä mëna bétana nookak

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

31 Huanäi am majtia táytek, juka Yoremta Üusi tüisi jiokot ä yáanähui, entok jume yoiyöturim, jume tiöpopo chë nésahueme, entok jume escriibam ä omoutenakëhui, entok mëhuaka báij taahuarim huéy ä jíabitenakëhui. **32** Íari bétana machisi nookay. Huanäi Peero ápoloik yeu núnuka kuttílasí áu nookak, kaa ä türi tíaka juka ä nokähui. **33** Të Áapo kúakteka ä discípulom bíchaka, Perotau kutti áu nonokak, ínel jíaka:

—¡Mékkë huéiye, Satanás! Bueítukë kaa Diosta bétana huémtat suuhua, ál-la yoremem bétana huémtat jíbba.

34 Huanäi juka genteta núnuka, entok ä discípulom, ínel ámeu jiaahua:

—Jü jábe júne inot chäka huée báareme kaa áu beutireka kúrujta púaktíaka ino sáu huéenake. **35** Bueítuk hua ímí buíapo ä jíapsi jínëu báareme ä tárunake; hua ino béchíbo entok evangeliota béchíbo ímí buíapo ä jíapsi tárukame, huári ä jínëunake. **36** Bueítuk, ¿jita tühuatasu bínnake jáni jü yoreme, síme ániapo ayukamta kobakätek junne, ä jíapsi éntok tárukäteko? **37** Entok, ¿jítasasu béjtuanake jáni jü yoreme, ä jíapsi béchíbo? **38** Bueítuk hua inoy tihuekame entok jü ín nokibeyi, íri gente én huéeme kaa türik

joame omot jubiahuamta türeme; entok Diosta bej-reka jíápsame násuku. Ínapo jü Yoremta Üusi ket ái tiunake, júnaköri ín Átchay loriapo yepsäteko jumé santo ángelesimmaki.

9 ¹ Jesús ket ínel ámeu jiaahua: —Tua lútüriapone enchimmeu ínel jiaahua, huate ímí aneme katim kókkonake, huaka Diosta yäura chíkti ä úttiárammak äbo yepsäu tájti.

Jesús ä takaahuapo täbuiasi aayuk

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

2 Chúkula búsan taahuarim huéy, Jesús juka Perota, Jacobota, entok Juanta nüka, bempolaim yeu núk siika, jum kähui mejikau bíchaa. Huanäi täbuiasi machisi taahuak bem bíchäpo. **3** Jume ä sánkohuam bélojkosi taahuak, entok tüisi tósalisi, sá pam bénasi, kia jábe jípaksialeero júne ím buíapo joome kaibu junëli am basuanake. **4** Huanäi bempo Elíasta éntok Moiséjta ámeu yeu machiamta bitchak, entokim Jesústamak ettejhuay. **5** Huanäi Peero nónokaka, Jesústau ínel jiaahua:

—Maestro, ¡tüisite ímí aanel! Báij jótamte yáanake: huépülak emo béchíbo, entok Moiséjta béchíbo seenuk, entok Elíasta béchíbo ket seenuk.

6 Junëlim áu jiaahuak jume discípulom bueítukim guómtlamtukay, Peero éntok kaachin jiau máchika. **7** Huanäi jü namu ámeu yúmaka ámet jékkaatek. Jíahui éntok jum namu bétana yeu sika ínel jiaahua:

—İri ájãria jü ín Üusi ín nákehui; áapörikem nok jíkkaja.

⁸Huanärim seychúkti naa remteka, kaabeta éntokim bitchak ámemaki, Jesústa jíbba.

⁹Huanäi jü káuhuit kóm kateka, am téjhuak kaabetau ä ettejhua nésauhueka juka bem bíchakähui, juka Yoremta Üusi kókkolam násuk ä jábitek jübua. ¹⁰Huanärim bem jápsipo jíba ä jípurek júkái nokta, jáchisu jiaubáare jáni tí éaka kókkolam násuk ä jábitenakähui.

¹¹Huanärim Jesústam temajek:

—¿Jáchisu júntuk huéeka jume judíom ley am mamájtéame úttea tíiya juka Elíasta bat äbo yebíjnakähui?

¹²Áapo éntok am yommiaka ínel jiaahua:

—Huä Elías ál-la lútüriapo bat äbo yebíjnake, éntok äbo yepsakátek símeta huéchiapo ä órekay bénasi ä tóijnake. Të, ¿jáchisu júntuk ket jiaahua jü jiojteri Yoremta Üusi bétana? Jiokot ahuä bitna bétana, éntok kaitäpo ä bítna bétana. ¹³Tëne ínel enchimeu jiaahua, jü Elías béja yebíssuk, éntokim símeta bem au yáabárëu au yáuhuak, áa bétana jiojteripo bénasi.

Jesús juka usita diáblota ä jápsipo jípuremta tütek

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴Huanäi jume huate ä discípulommeu yepsaka, juebena genteta bitchak áme chíkola aneme, éntok jume judíom ley am mamájtíame ámemak noknássuame. ¹⁵Huanäi, síme jü

gente Jesústam, bíchakä guómtek, éntokim au tenneka ä tebótuak.

¹⁶Huanäi Áapo am temájek:

—¿Jítasem ámemak noknássua? —ti ámeu jiaahua.

¹⁷Senu éntok áme násuk ä yómmiakä ínel jiaahua:

—Maestro, ín üúsine emou huéria, múuro espírituta jípuremta. ¹⁸Huäri jak ä jaatíakäpo, ä tatabeka éntok támmim kumeka sómöchiata yeu pujpujtía. Júneli béja nama sutalayka tatahua. Em discípulommeu éntokne nookak juka espírituta chichä machik yeä béebria sáhueka, tem kára yeä béebriakä taahuak.

¹⁹Huanäi Áapo ínel ámeu jiaahua:

—¿Eme gente kaíta súalëram! ¿Jahuéi tájtisune enchimmak annake jáni? ¿Jahuéi tájtisune enchim kaíta súalëu innënake jáni? Ínohuem ä huéria.

²⁰Huanärim au ä núk sájjak. Jü diablo éntok Jesústa bíchaka, juka jübua yotumta náasä jímmaataitek, éntok buíapä röaktitaitek, sómöchiata éntok yeu pujtíataitek. ²¹Huanäi Jesús ä atchaihua temájek:

—¿Jahuéi naatekasu ìri au aika?

Ä áchaihua entok ínel jiaahuak:

—Ä ílitchiak naateka; ²²éntok juebénasi jü espíritu chichä machi báapo éntok taijpo júne ä tabbei ä mëbáreka. Të empo áma yumátek, itómë anía ito bétana jiokot éaka.

²³Huanäi Jesús ínel au jiaahua:

—Enchá súalnakeyo, bueituk hua ä súalemta béchíbo síme kaa obíachi.

24 Huanäi jü usita atchai úttiaka ínel jiaahua:

—Jeehui, anä súale; nechë anía chë ín ä súalnakë béchibo.

25 Jesús éntok juka juebena genteta au rúktemta bíchaka, jü espíritu chichä machitau kutti nonokak, ínel jíaka:

—Empo espíritu chichä machi múuro éntok nákapí, ínapone enchi at yeu huee sauhue jü usítachi, éntoke yeu sikátek kaa júchi au nonnotte.

26 Huanäi jü espíritu cháchayek, huanäi júchi tüisi náasä tápsuka, yeu siika. Huanäi jü usi mukúkamta bénasi taahuak, júntuk búrukä ä mukila tíiyai.

27 Të Jesús mámpo ä buíseka, ä tóboktiak; huanäi jü usi kíktek.

28 Huanäi jum jóapo Jesústa kibákek, jume ä discípulom áappolaik áma aneyo ä temajek:

—¿Jatchíakasu ítapo kara yeä béebai jáni?

29 Áapo éntok ínel ámeu jiaahua:

—Ílëbena diablo kaítai éntoko ára yeu beptu oraciónta juaka éntok ayunahumtay jíbba.

Jesús ä mëna bétana júchi ámeu nookak

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

30 Huanäi huämi yeu sákalamtaka, Galiléa buiära páman kaatei; të Jesús kaabeta ä júneriä íai. **31** Bueítuk jume ä discípulom majtiaka ínel ámeu jiaahua:

—Ínapo jü Yoremta Üusi yoremem mampo tóijhuaka mëna. Të ínapo mukuk, baj taahuarim hueine jíabitenake.

32 Të bempo kaa at júneyai íri nokit jachin ä jiau bárëhui, éntokim at temae báare júne majhuëi.

¿Jábesu jü chë yöpo tahuánakeme?

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

33 Huanäi huam pueblo Capernáumpo yájaka, huam jóapo aneka, Jesús am temajek:

—¿Jítasem nau nok nássuasakai jum böochi?

34 Bempo éntok kaa jíalek, bueítukim jum böochi jábeta chë yöpo tahuánakëhuim nau noksakai.

35 Huanäi Jesús yejteka, jume dóocem núnuka, ínel ámeu jiaahua:

—Jü jábe chë yöpo tahua báareme, huäri chúkula huéenake simem béppa, éntok simem nésauta joríanake.

36 Huanäi ili úsita nüka, áme násuk ä ketchak. Ä íbaktiaka ínel ámeu jiaahua:

37 —Huä ín téhuampo huaka ili úsita ílëbenak mabetakame, nee mabetnake; éntok hua nee mabetakame, kaa nee jíba mabetnake, huaka nee äbo bíttuakamta ket mabetnake.

Huä kaa itom béj-reme, itomak huéiye

(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

38 Huanäi jü Juan ínel jiaahua:

—Maestro, senukte bitchak em téhuampo jume espíritu chichä machim yeu bébamta, tëte júkái ä táktiriak, bueítuk kaa itomak huéiye.

39 Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—Katem júkái ä taktiria, bueítuk kaabe aane ín téhuampo

milagrom joákä chúkula éntok juénasi ínot noknákeme. ⁴⁰Bueituk hua kaa itom bėj-reme itomak huéiye. ⁴¹Éntok jábe júne ín téhuampo senu vaso báam enchim mikakame, Crístota enchim átteakä béchïbo, lútüriapo jíba ä mabetnake juka bėjhuata.

Diosta bejreu yore jioptua máchika ayukame

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴²Kia jábe júne ili usi nee súalemta Dios bejrita yatuakame, áa béchïbo chë türi éiyey kee júkai yáaka, téta át tütujhuamta kutánaapo át súmahuaka bahuéu kóm jímmaahuako. ⁴³Júnëli jume em mámmam Dios bejrita enchi jóotuanakey, Akë am chúkta. Bueituk chë türinake emo béchïbo huépülam mábaka yúu jíapsihuäu em huéenakëhui, guoyim mábaka infiernou táijta kaa tutukëpo em huéenakeu béppa, ⁴⁴huam buíchiam kaa lülütëpo, éntok huaka táijta kaa jaibu tutukëpo. ⁴⁵Éntok jume em guókkim Dios bejrikuu enchi huérianakey, Akë am chúkta. Bueituk chë türinake emo béchïbo huépülam guókeka yü jíapsihuäu em huéenakëhui, guoyim guókeka infiernou táijta kaa tutukëpo em jímmaanäu béppa, ⁴⁶huame bem buíchiaata kaa mumukëpo, éntok huaka táijta kaa jaibu tutukëpo. ⁴⁷Éntok jume em pusim Dios bejrita enchi bíttuay, yehuë am huíkke. Bueituk chë türinake emo béchïbo huépülam puseka Diosta lóoriau em huéenakëhui, guoyim puseka infiernou táijta kaa tutukëpo

em jímmaanäu béppa, ⁴⁸huam buíchiam kaa lülütëpo, éntok huaka táijta kaa jaibu tutukëpo.

⁴⁹Bueituk síme táijay jiokot machisi ontuatuna, éntok síme hua Diosta bíchäpo órehuame ontuatunake. ⁵⁰Türi jü oona, të juka onta kaa chökoak, ¿jítasuysem ä tü tátabnake? Otem jípureka jíápsa, éntokem al-leehuamta nau jípure.

Jesús divorciota bétana nookak

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

10 ¹Huanäi Jesús Capernaumpo yeu sika, Judea buiärau yepsak, éntok bathue Jordán huáytana. Gente éntok júchi au nau yájjak, huämi júchi am majtia táytek, bannaataka Bénasi. ²Huanäi jume pariserom áu yájaka ä temajek, ä jioptua báreka, jachu türi jáni, juka jubekamta ä jubi jímmaanakëhui. ³Huanäi ínel am yommiak:

—¿Jáchisu júntuk enchim sáuhuek jü Moisés?

⁴Bempo éntok ínel jiaahua:

—Moisés licenciata nénkak, jíösia divorciota yáaná bétana. Huanäituk senu ä jubi ára jímma.

⁵Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Enchim námakak jíápsakä béchïbo íkai nésauta enchimmeu jiojtek. ⁶Të Dios ániata yáaka outa yáhuak, éntok jámutta.

⁷“Íari béchïbo jü yoreme juka ä áchayhua éntok ä áyehua tösika, ä jubimak jíapsinake.

⁸Huanäi jume guoyiakaihuim huépul takahuatunake.” Júnëlim béja kaa guoyinake, ál-lam

huépul takahuatunake jíbba.

⁹Huäri béchïbo hua Diosta nau rúktiakähui, jü yoreme kaa ä näikimtepo yúmala.

¹⁰Jóapo ä aneyo, jume ä discípulom júchi ä temajek huäri bétana. ¹¹Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Jábe júne ä jubi jímmaaka täbuik jubekätek, bát ä jubiari bėj-reka adulteriopo näikiatunake. ¹²Jü jámut júne ket ä kuna jímmaaka täbuik kunakätek, bát ä kunahua bėj-reka adulteriopo näikiana.

Jesús ili usimmet tü nokta chúppak

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³Huanärim Jesústau ili usim au rúktiay, áme béppa ä mamtë iaaka. Ä discípulom éntok ámeu omtey, jume usim áu huériammehui. ¹⁴Huanäi Jesús júkái bíchaka, kujti éaka ínel ámeu jiaahua:

—Akem am tójja, jume ili uusim, élápom inou kannake. Júkarem kaa am úuhua, bueítuk bempörim bénasi éame ä átteak, juka Diosta rey nésauri. ¹⁵Tua lútüriapone ínel enchimneu jiaahua, kia jábe júne kaa ili úsita bénasi éaka juka Diosta rey nésauri mabetakame, kaibu áman kibaknake.

¹⁶Huanäi am nüka am íbaktiak, entok áme béppa mámtéka tü nokta ámet chúppak.

Jü riiko jübuia yótume Jesústamak nooka

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷Huanäi Jesústa yeu sika hueyo. Senu búíteka au yépsak,

huanäi ä bíchäpo tónommia kíkteka, ínel au jiaahua:

—Türi Maestro, ¿jítasune yáakätek, yü jíapsihuatma jipunake jáni?

¹⁸Huanäi Jesús ínel au jiaahua:

—¿Jatchiake nee türi tíiya?

Kaabe éntok aane türika, huépülaika jíbba, jü Dios. ¹⁹Jume Diosta nésahuimë täya: “Katë omot jubiata jípunake. Katë yore súuhua. Katë ekbua. Katë jábetat kia nooka. Katë jábeta bäi táttähua. Em áchayë yöre, entok em áiye.”

²⁰Jü yoreme ä yommiak:

—Maestro, ímëi nésahuimne yáala, ín kaa yötukäpo naateka.

²¹Huanäi Jesús ä bíchaka tüisi ä nákeka taahuak, éntok ínel au jiaahua:

—Senu huéeme emou bëye: sikë sîmeta em jípurëu nénkaka póobem ä miika. Huanäre áman téhuekapo yún bėj-remta jípunake. Jiokot anhuäpe em kúruj püaktiaka ino sáu huéiye.

²²Të áapo iri nokta béchïbo kaa al-leaka siika, bueítuk yún jita buéresi áttiakay.

²³Huanäi Jesús nate chíkola reemteka, ä discípulommeu ínel jiaahua:

—¿Tepam obiachisi huam Diosta reytaka nésahuépo kimunake, jume yún jita buéresi áttiakame!

²⁴Jume ä discípulom éntok guómtek, júnël ä jíakä béchïbo. Të Jesús júchi ínel ámeu jiaahua:

—In úusim, ¡tua obiachisim Diosta reytaka nésahuépo kimunake, jume yún jita buéresi áttiaka at éame! ²⁵Chë júne kaa

obiachi camellota jum jiikia pusim páman yeu ä huéenakëhui, yún jita buéresi áttiakamta Diosta reytaka nésahuepo ä kibaknake béppa.

26Huanärim chë júne májhueka nau ínel jiaahua:

—¿Jábesu júntuk ára au jínëunake jäni?

27Të Jesús am bíchaka ínel jiaahua:

—Yoremem béchïbo obiachi, të Diosta béchïbo ëe; bueítuk sime ayukame áa béchïbo kaa obiachi.

28Huanäi jü Peero ínel au jiaahua:

—Én ítapo simetate itom jípuru tö sákalamtaka émomak rejte.

29Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Tua lütüriapone enchimmeu ínel jiaahua, jábe junne juka ä jóa tö simlame, o ä saayim, ä sailam, ä ákorom, ä huaayim, ä átchay, ä áiye, ä juubi, ä úusim, ä buía junne, ino béchïbo entok evangeliota béchïbo, **30**ími tiempopo cientopo cienim mabetnake, jume jóhuam, sailam, ákorom, áiyem, úusim, entok buíyyam, guok jájjahuaka junne; jume taahuarim äbo huéemet éntok, juka yü jíapsihuamta. **31**Të juebénaka huame bát kateme chúkula kannake; chúkula kateme éntok bát kannake.

Jesús júchi ä múknake bétana nookak

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

32Huanärim buere joära Jerusaléniu, jikau kaatey; Jesús

éntok ámepat huéiyey. Bempo éntok guomtilatakam ä guojaasey, entokim májhueka áamak kaatey. Huanäi júchi jume dóocem sékana bíchaa yeu núk sika, am téjhuak huaka jita au huéenakemta.

33Huanäi ínel ámeu jiaahuak:

—Ímíte Jerusaléniu jikau kaate.

Ínapo jü Yoremta Úusi éntok tiöpopo chë nésahueme entok escribam mámpo tóijtunake.

Huanärim bette nokta át chúpanake, ä mëtebo béchïbo, entokim kaa judíom mámpä tóijnake. **34**Bempo éntok ä junneriasuka ä bemmuchanake. Áachim chit huáttinake, entokim ä mënake; të baj taahuata huey jíabitenake.

Jacobo entok Juanta aahuakähui

(Mt. 20:20-28)

35Huanäi Jacobo entok Juan, Zebedeota úusim, au rúktek ínel au jíaka:

—Maestro, itom aahuäute enchi itom yáaria íaa.

36Áapo éntok ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítasem nee enchim yáaria íaa?

37Bempo éntok ínel áu jiaahua:

—Em lóoria nésahuepo itom jotetua, seenu em báta bétana, senu éntok em míköri bétana.

38Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Katem jüneiya jita enchim aahuähui. Juka vaasopo jiookot máchiraata ín jínakeu, ¿eme ket ára ä jëye? Entok ín batöna bénasi, ¿eme ket ára emo batöa?

39Bempo éntok ínel ä yommiak:

—Amate yúma.

Huanäi Jesús ínel ámeu
jiaahua:

—Tua lútüriapo, eme ä
jínake, huaka vaasopo jiokot
máchiraata ín jínakèhui, entok
ín batöhuakäpo bënasi eme ket
batöna; ⁴⁰të hua enchim ín báta
bétana jotenakeu entok ín míköri
bétana, kárane jábeta ä mákka,
huame jábem béchïbo näikiari
huámëi ál-la ä mabetnake.

⁴¹Huanäi jume guojmamnika
ä jikkajaka, jü Jacobotau omti
táytek, entok Juantahui. ⁴²Huanäi
Jesús am núnuka, ínel ámeu
jiaahua:

—Eme jüneiya jume naciönim
násuk huaka chë nésahuemta au
buérialèhui, entok jume buéresi
emo ériame emo nésaulèhui.

⁴³Të enchim násuk kaa junëli
huéenake, ál-la jábe júne enchim
násuk yösi au éria báareme, huäri
nésauta enchim jorianake. ⁴⁴Jábe
enchim násuk bát huéé báareme,
huäri sïmem nésauta jorianake.
⁴⁵Jáchin ínapo jü Yoremta Üusi
äbo yepsak, kaa nésauta nee joria
ïaaka, ál-la jábem jita yáriaseka,
entok ä jíapsi nénka, bürum jínëu
báreka.

Jesús juka lípti Bartimeota tütek

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶Huanärim pueblo Jericóu
yájjak. Huämi ä discípulommak
yeu siika, entok yun juebena
gentetamaki. Jü Bartimeo, hua
lípti, Timeota üusi, böo mayoat
káteka nétaney. ⁴⁷Huanäi ä
jikkajaka Jesús Nazarenota áma
hueïhui, chayeka ínel jiau táytek:

—¡Jesús, Davidta Üusi, nechë
nák jiokolë!

⁴⁸Huanäi juebénakam au
omtey, kaa ä jíal sáhueka. Të áapo
chë úttia chayeka ínel jiaahuay:

—¡Davita Üusi, nechë nák
jiokolë!

⁴⁹Huanäi Jesús kíkteka, ä
núnotebok.

Huanärim líptita tejhuak, ínel
áu jíaka:

—Katë jáchin éiya. Kíktëe;
enchi núnnu jü Maestro.

⁵⁰Huanäi áapo ä jíniam
jímmaaka, kíkteka Jesústau siika.

⁵¹Huanäi Jesús ä temajek:

—¿Jítasë nee enchi yáaria ïaa?
Jü lípti éntok ínel jiaahua:

—Maestro, nechë bíttua.

⁵²Huanäi Jesús ínel au
jiaahuak:

—Simeë; em nee súalë béchïbë
bitcha.

Huanäi jü lípti sep bíchaka
taahua, huanäi Jesústa sáu siika
jum böochi.

***Yölataka buere joära Jerusaléniu
kimuhuame***

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

11 ¹Huam Jerusaléniu kaa
mékka aneka, Betfagé,
entok Betánia pueblom náapo
aneka, Oliivo kähui pújapapo, Jesús
guoy ä discípulom áman bíttuak.
²Júnel ámeu jiaahua:

—Katëem, huam pueblou
enchim pújapapo kátekamtahui.
Ámanem yájakátek ili buru
bemelata áma chákamtem
téunake; huächi jábe yoreme
júne kee jee át yejte. Akem
ä búttiaka äbo ä huérianake.

³Huanäi jábeta enchimneu ínel jiaay: “¿Jatchiakem júkái johua?” Huanärem juka Señorta ä huáatiä tíanake, entok chúkula ä nóttiria rókka.

⁴Huanärim áman sájaka, juka ili buruta téhuak áma chäkamta puértapo yeutana, böota tottëpo. Huanärim ä búttiak.

⁵Huate áma aneme ínel ámeu jiaahua:

—¿Jitasem johua? ¿Jatchíakem juka ili buruta butbúttiä?

⁶Huanäi bempo Jesústa nésahuekä páman am yommiak. Huanärim am tójjak. ⁷Huanärim juka ili buruta Jesústau nüpaka, bem sánkom at töak. Huanäi

Áapo at yejte. ⁸Gente éntok juebénaka bem sánkom böot áapat tösakay; huate éntok júya sáhuam chúktiaka, ket böot áapat am tösakay.

⁹Jume bat kateme chay sákay entok jume amapo kateme ínel jíaka:

—¡Looria! ¡Diosta tü eäu at chúpári jü Diosta yaura úttiäray téhuampo yebisise! ¹⁰¡Diosta tü eäu áa béchi'bo, jü David itom áchay nésahuepo äbo huémta béchi'bo! ¡Buéresi al-leehuame téhuekau tájti!

¹¹Huanäi Jesús buere joära Jerusaléni yepsaka, jum tiöpou kibakek. Huanäi nate chíkola

(San Marcos 11:10)

reemteka, sĭmeta áma ayukamta bitchak. Bueĭtuk beja kúptey huanäi pueblo Betániau bíchaa yeu siika, jume dóoce discĭpulummaki.

Chuna óguotat bette noki chúpari

(Mt. 21:18-19)

¹²Huanäi yokoríapo Betaniapo yeu am sájako, Jesús tébäurek.

¹³Huanäi mékka chuna óguota bitchak yún sáhuakamta. Áu rúktek takam áu téu máchileka, té kaita at téhuak, sáhuam jíbba, bueĭtuk kee jee yuumay bem takanakĕhui. ¹⁴Huanäi Jesús ínel au jiaahua hua chuna óguotahui:

—Kaibu jábe éntok em taka buänake, jíba béchĭbo.

Á discĭpulum éntok ä jíkkajak ínel ä jíayo.

Tiöpopo jita nĕnkame yeu jaase

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵Jum Jerusaléniu yájaka, Jesús jum tiöpou kibakeka, jume jita áma nĕnkame entok jita jínnume päkun yeu bep táytek. Entok jume tómita nakuliame mesam naa guótiariak, entok jume guókohuim áma nĕnkame bankom kĕtchi. ¹⁶Kaabeta jum tiöpopo áman kia jume vasom júne yeu huéria ĭay. ¹⁷Huanäi am majtiaka, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachu kaa ínel jiojteri? “In káari áma Diostau oraciompo nok béchĭbo káari ti téhuaanake entok sĭme géntem béchĭbo.” Eme éntok lak-ron kári guójoriäpo ä tahuariala.

¹⁸Jume escribam éntok jume tiöpopo nésahueme ä jíkkajaka, at tekípánoa táytek, jáchin bem ä mëtebonakĕhui, bueĭtukim ä

májhuei, sĭme jume géntem ä yosireka at guómtilatukä béchĭbo hua áapörík am majtĭäubechi.

¹⁹Tukáriu yúmák éntok Jesús áma yeu siiká jum puéblopo.

Chuna ogou bĕttesi at nokhuakame huakek

(Mt. 21:20-22)

²⁰Huanärim yokóriapo kethueitana böot kateka, juka chuna óguota bitchak huakíata nahuapo naateka jikau tajti.

²¹Huanäi Peero au huahuáateka ínel au jiaahua:

—Maestro, Akĕ ä bitcha hua chuuna nokta bĕttesi em at nokakau huakía.

²²Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Dióstachem eiya. ²³Bueĭtuk tua lútaüriapone enchimeu ínel jiaahua, jábe júne ĭ kautau ínel jíakame: “Sóoktekĕ, bahuéu emo jimma”, éntok ä jíápsipo kaa tábuiasi éaka tua ä súalĕtek ä nokákāhui, huanäi ä nokákā páman yáatunake. ²⁴Kíalĭkune enchimeu ínel jiaahua, sĭme hua Diostau oraciompo enchim aahuāhui, akem ä súale enchim ä mabetnakĕhui, huanäi jíba enchimeu ayúnake.

²⁵Diostau oraciompo nokátekem emo jioCORE, jabetamak emo béj-reka ayulaatukátek, huaka enchim Átchay téhuekau kátekamta ket enchim jioKORINAKĕ béchĭbo, huame enchim Dios bejrimmechi. ²⁶Bueĭtuk enchim kaabeta jioKOREYO, enchim Átchay téhuekau katekame ket kaibu enchim jioKORINAKE enchim Dios bejrimmechi.

Jesústa yäura úttiära*(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)*

27 Huanärim júchi Jerusaléniu bíchaa nóttek, éntok áapörík jum tiöpopo huaijhua hueramai, jume tiöpopo nésauhueme éntok jume escribam Jesústahuim yájjak, éntok jume koba yoiyoöhuem.

28 Huanärim ínel au jiaahua:

—¿Jita lütüria úttiatasë jípureka íkái johua? Éntok, ¿Jábesu enchä mak-la juka lütüria úttiata íkái em yáanakë béchïbo?

29 Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Senu huémthane enchimneu nátemajjnake ínapo kétchi. Enchim nee téjhuakne ket enchim téjhuanake jita lütüriai íkái ín joähui. **30** Jú Juanta yore batöau, ¿jachu téhueka bétana nésautukai jáni, ö im buíapo yoremem bétana? Nechem téjhua.

31 Huanäi bempo júnen nau jiaahuay:

—Téhueka bétana tí itom jiai junne, ínel itou jiaunake: “¿Jatchíaka júntukem kaa ä súalek?” **32** Yoremem bétana ti itom jíai éntok kaa türinake.

Ínelim jiaahuay bueítukim juka genteta majhuëi, bueítuk simetakam Juanta tua lütüriapo ä proféta tíiyai.

33 Huanärim Jesústau ínel jiaahua:

—Katte jüneiya.

Huanäi Áapo ínel am yommiak:

—Ínapo ket kaa enchim téjhuanake jita lütüria úttiärai íkái ín joähui.

Jume tekipanualeerom jujuëna*(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)*

12 **1** Huanäi Jesús ámeu noktáitek ejemplom ámeu jójjoaka, ínel ámeu jiaahuak:

—Senu yoreme párasim eechak, éntok ä kóräituak, éntok áma párasim áma chiríjtia béchïbo erata yahuuak. Torejta éntok áma yahuuak, jikat káteka etta suáyä béchïbo.

1 Huanäi tattäbuimmeu ä reu nénkaka mékka bíchaa siika.

2 Huanäi párasim takai, huépülak

ä sáuhuëu áman jaasek etta tekipánoammehui, huaka áma chúpukamta ä núsáuhueka. **3** Të bempo ä buíseka, kökosä yáakä éntok kayta ä makaka ä simtúak.

4 Huanäi juchéntok senuk ä sáuhuëu ámeu jaasek. Huákärim éntok mamáasukä kóbat kökosä yahuuak, éntokim tiusi ä yáakä ä simtúak. **5** Juchéntok senuk áman bíttuak, huákärim éntok mäak; éntok huate juebenam áman bíttuak, huatémim kökosi yahuuak, huatémim éntok súhuak.

6 Të chúkula, ketune senu au bëyei, ä üüsühua ä nákehui. Ket ámeu ä bíttuak ínel jáka: “Jamak júnem ín üusi yörinake.”

7 Të huame etta tekipánoame júnen nau jiaahua: “Íri ájária jú ä átteanakeme, átä mënake, huanäi itou tahuánake jú ä attea éaïhui.”

8 Huanärim ä buíseka, ä mäaka, etpo yeutana ä jímmak.

9 Huanäi Jesús am temajek:

—¿Jáchisu ayúnake jáni hua nésahueme, párasim átteakame? Ábo sika, ímëi tekipanualeerom súanake, éntok jume ä páras échim tattäbuim mampo tóijnake.

10 ¿Jáchem íkái jiojteta júne kaa bit-la? Ínel jáamta:

Huä tetta huame káateleerom kaa huáatiakähui,

huäri ínel jum kari eskinapo tahuala ëni.

11 Jü Señor ä yáala íkäri, éntok itom bíchäpo símek béppa musäla maachi.

12 Huanärim at tekipanuatáitek jachin bem ä bufjitebonakëhui, bueítukim at jüneiak áme bétana ínel íkäi ejemplota ä nokákähui. Tem juka juebena genteta majhuëi, huanärim ä tójakä säjjak.

***Impuesto tómita bétana
nátamaihuame***

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

13 Huanäi huate pariseerom éntok Herodíanom au bíttuak jita nokpo júne bem ä jaatíanakë béchïbo. **14** Huanärim au yájaka, ínel au jiaahua:

—Maestro, jünéate lútüriata em boojóoriahui, éntok kaabeta bétana emo suáyähui, bueítuk yoremta jachin ä machíakäubeché kaa suuhua, ál-lë tua lútüriai am téjhua juka Diosta böo. ¿Jachu lútüria jäni rey Césarta tómita itom maknakëhui? ¿Ata maknake ote kaa ä máknake?

15 Të Jesús éntok ámet jüneakä jítat júne bem ä jaatíabarëhui, huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchíakasem nee jíóptua báare? Bueítukem juka tómita inou huéria ä bit béchïbo.

16 Bempo éntok au ä tójjak. Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jábeseu iri jü tómit yáari, éntok í jïojteri jábeta tehuampo yáari?

Huanäi bempo ínel au jiaahua:

—Rey César ä átteak.

17 Huanäi Jesús ínel am yommiak:

—Juka Césarta áttea Césartem ä mákka. Juka Diosta attea éntok Diostem ä mákka.

Huanärim at guómték hua ámeu ä nokákäubechi.

***Kokkolam nasuk jíabitehuau
nátamaihuame***

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

18 Huanäi huate saducéom au yájjak, jume kókkolam kaa júchi jíjiabitë tíame. Huanärim ä temajek:

19—Maestro, Moisés ínel jïojtek, bueítuk jábe ä sai mukuk, juka ä jubíahua kaa asóakamta tahuak, ä sailahua ä jubeka at usianake ä saila tehuampo. **20** Guoibúsanikam emo sayekai. Jü bathuéeme jubek huanäi muúkuk, të kaa usim jípurek. **21** Huanäi jü áa sáu huéeme ä juúbek, të ket muúkuk; huäri júne kaa usim at jípurek. Éntok jü bájikun huéeme ket jíba bénasi. **22** Jume guoibúsanika ä juúbek, tem kaa usim at jípurek. Chúkula éntok jü jámmut muúkuk. **23** Jum kókkolam jíabitëpo, bempörim jíabetek, ¿jábeseu ä jubnake jäni, bueítuk jume guoibúsanika ä jubekai?

24 Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Aachem tuisi jijjioje bueítuk juka Diosta nooki jïojterita kaa enchim taaya béchïbo éntok juka ä úttiära. **25** Bueítuk kókkolam násuk jíabitehuäpo kaabe emo jubnake, entok kíalim jume Diosta ángelesim téhuekapo aneme bénasi jíba emo jípunake. **26** Én éntok jume kókkolam jíabitelatunakëhui, ¿jachem kaa

ä bit-la Moiséjta jjojteri, Diosta jachin au nokákähui huam ili júya, zarzapó? Júnel ä jiapo: “Ínapone Abrahamta Dios, Isaacta Dios, éntok Jacobta Dios.” ²⁷Dios kaa kókkolámeu Dios, jfapsámeu ál-la. Júnëlem tüisi jiób-la.

Huä nésauro chë bathuéeme

(Mt. 22:34-40)

²⁸Huanäi senu escriba áma yépsak nau am noknássuai am jikkajlataka, éntok Jesústa tüisi am yómniakau jünériaka, huanäi ä temajek:

—¿Jítasu jü Diosta nésauro bat huéeme símem béppa?

²⁹Huanäi Jesús ínel ä yomniak:

—Jü nésauro símem béppa bathuéeme íri ájaria: “Íkäre jikkaja Israel, jü Señor itom Dios, jü Señor huépulai jíbba. ³⁰Éntoke em Dios Átchay náknake chikti em jíapsímaki, éntok síme em ái jünéribeyi, éntok síme em úttearammea.” Íri ínel jü nésauro bathuéeme. ³¹Jü áa sáu huéeme éntok ket álë benna: “Emo bénasi yorémtë náknake em emo ériä bénasi.” Kaíta éntok nésauro chë bej-re ímëi béppa.

³²Huanäi jü judfom ley am mamájtíame ínel au jiaahua:

—Türi, Maestro, lütüriate nooka Diosta huépulaitíaka, bueítuk kaabe éntok aane áapörík béppa. ³³Éntok jü ito bénasi ä náknä bétana chikti itom jíapsímaki, éntok síme itom ái jita jünériäubeyi, éntok síme itom úttearammea, éntok ito bénasi yoremta náknähui itom ito ériä bénasi, chë júne bej-re síme hua

Diosta bíchápo naikiari éntok animáalim taijpo tattahuame béppa.

³⁴Huanäi Jesús tüisi ä yómniakäu jikkajaka, ínel au jiaahua:

—Katë mékka áu aane Diosta reytaka nésehuebeyhui.

Huanäi naateka kábe jita au nátemaj báreka taahuak.

¿Cristota jábesä ä üusek?

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵Huanäi Jesús tiöpopo am majtiaka ínel ámeu jiaahua:

—¿Jáchisu júntuk jume escribam juka Cristota Davidta üusi tíiya? ³⁶Bueítuk jü Espíritu Santo Davidta teniai ínel jiaahua:

Jü Señor ínel ín Señorbeu ínel jiaahua:

“In bata bétanë yejte, huame enchi béj-reme em guókkim bétuk ín tahuáriäpo tajti.”

³⁷Jü David, áapo ä Señor rókka, ¿jáchisu júntuk ä üusek téehua?

Huä gente juebenara éntok tua al-léakä ä jikkajai.

Jesús escribam nátuak

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸Huanäi ínel ámeu jiaahua am majtiaka:

—Émoem suáya jume escribam bétana, téttëbem súpeka rejteka emo türeme, éntok jum plázapo bem tetébotuahuaü musäuleme. ³⁹Éntok jume baankom bat jokame türeme bempörim béchibo jum nau yayáijhuäpo, éntok jibuähuäpo junne; ⁴⁰éntok huame jámut jókoptulam bem attea üuhuame, éntok emo bit-íaka

téebesim oraciónim jojohua. Ímechi chë júnee noki jikot machisi ámet chúpatunake.

Jü jámut jókoptulata ofrenda

(Lc. 21:1-4)

⁴¹Huanäi Jesús huam tiöpopo tómita nau totoijhuapo pújbapo káteka am bitchay, jachin huaka genteta tómita áma órehui jum kajompo, éntok juebena rikom yún tomita áma óreme. ⁴²Jü jámmut éntok póobetakä éntok jókoptulatakä áma yépsak. Huanäi guoi tómi kaa jaikik bejremta áma jóiyak. ⁴³Huanäi Jesús ä discípulom núnuka, ínel ámeu jiaahua:

—Tua lútüriapone enchimueu ínel jiaahua, i jámmut póobe jókoptula chë yún áma ä jóiyak simem béppa jum kajompo;

(San Marcos 12:42)

⁴⁴bueítuk síme huaka bem ámeu yeu bilata áma óorek; iri éntok ä póobétukä násuk juka simeta ä jípurëu áma jóiyak, juka áy ä jibuä éau junne.

Jesús tiöpota tátaptna bétana nooka

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

13 ¹Huanäi tiöpopo Jesústa yeu sik, huépul ä discípulo ínel au jiaahua:

—¡Maestro, ímëi téttame bitcha éntok jume káarim!

²Jesús éntok ínel au jiaahua:

—¿Jachë am bitcha ímëi bueere káarim? Kaíta téttam nat béppa joka tahuanake síme kom tataptunake.

Ániata luutísey séñalim ayúnake

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³Tiöpota beu Oliivo káuhuit ä kátek, akim ä temajek bempóla aneka Peero, Jacobo, Juan, éntok Andrés, ínel jíaka:

⁴—Ítómë téjhua, ¿jahueisu iri ayúnake, éntok jita séñasu ayúnake béja simeta íkai hueenakeyo?

⁵Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Jítachem suuhua kaabe enchim bñitáunake. ⁶Bueítukim juebenakä yáijnake ín téhuampo. Huate ínel jáunake: “Ínapone jú Cristo”; éntok juebenam bñitáunake.

⁷Nássuahuä téamtem jíkkajátek, o nássuabaahuä tí jáihuamta, katem emo maujtua, bueítuk junëli huéenake; teé ke taahuari yumánake ániata luutínakëhui. ⁸Bueítuk jume

naciónim, emo béj-reka emo tóboktianake, éntok yáuram emo béjreka. Buía éntok au yoyóonake símekut jak junne; éntok tüisi tébaatunake, éntok kia naa muksi huéenake. Īri huéeme kia jita innētáitihuäpo Bénasi maachi.

⁹Émoem suáyä bueítukem jume nésauhueme mampo tóijtuna, éntok sinagogapom bemmúchatunake. Réyim éntok gobernadorim bíchapem yeu núnuna ino béchiíbo, huämi enchim ino bétana noknákë béchibo. ¹⁰Uttea íkái evangelio síme naciónimneu bat noktúnakëhui. ¹¹Éntokem áman yeu tóijhuaka bem mampo jóahuako, katem at jachin eiya hua jita enchim noknakebechi. Huaka nokta huämi orapo Diosta enchim mikähui, huákärem noknake; bueítuk kaa emé ínel noknake, jü Espíritu Santo ál-la noknake enchim teniyi. ¹²Huámechi taahuarimmet senu ä sailahua mëtebonake, éntok áchaihuarim bem üusim súatebona; usíarim éntok bem atchaim béj-reka emo tóboktianake, éntokim am súanake. ¹³Éntok kaabe enchim huáatianake ín téhuam béchibo; të ä jíapsäpo tajti tüisi áma yeu sikame, huäri jíapsi jínëutunake.

¹⁴Akem ä bínnake juka juëna yóremta tühuata kaitäpo tahuariamta. Profeta Daniela jíakä Bénasi kaa ä öörëpo órenakeme —jü jiojteta nokame at jüenake—, huanäi jume Judéa bufaräpo joome juya kauhuü bícham tenninake. ¹⁵Jü kari jikat

aneme éntok kaa kóm sika kariu kibákeka jita áma núnake; ¹⁶éntok jü huajpo tékipanoame kaa ä joau nótteka ä kaapam núnake.

¹⁷Jiokot machínake huame abe asoame béchibo, éntok huame ili ússim chítuame béchibo huámëi taahuarimmechi. ¹⁸Dióstahuem buaana kaa séberiaipo íkái yumánakëhui huaka enchim yeu tennínakëhui. ¹⁹Bueítuk huámëi taahuarim kókosi machínake, hua jakhuéi júne kaa ayúakáihui Diosta ániata yáakäpo naateka én tajti, éntok kaa jaibu júchi ayúnake. ²⁰Juka Señorta kaa huámëi taahuarim ilíikisi yáako, jábe júne kaa jíápseka tahua eiyei. Të huame áapörík yeu púakäu béchibo kaa jáikisi am yáuhuak.

²¹Jábeta enchimeu ínel jíai: “Akema bitcha, ímí aane jü Cristo”, o “Huämi aane ta jíayo, katem ä súale.” ²²Bueítuk Cristom ára nókíchim yáijnake, éntok ket profeta aranókíchim, éntok señaalim jonake éntok jita júne ániat yeu machíriana jábeta báitäu báreka, áma yumátek jume yeu púarim junne. ²³Të eme, jítachem suuhua; símetane enchim téjhuala bat huëpo naateka.

Yoremta Üusi yebísiseyo

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

²⁴Huámëi taahuarimmet hua jiokot éhuamta simsuko, jü täa kaa machisi tahuánake éntok jü meeche kaa machíriata jípunake; ²⁵jume chókkim éntok téeka bétana kóm huáttinake; hua úttëara téekat ayúkame éntok au yoyóonake. ²⁶Huanärim ä bínnake

huaka Yoremta Üusi namupo äbo kóm huemta, tüisi útteakamta éntok ujjorisi machíriakamta. ²⁷Huanäi jume Diosta ángelesim naa sáunake jume yeu púarim nau am tóijnakë béchïbo norte bétana, sur bétana, täata yeu huë bétana, éntok täata áman huechë bétana, buíata yumäu núkisi éntok téekata yumäpo tajti.

²⁸Jü chuná óguochem suuhua jünee béchïbo jachin ä machíakähui: hua chuná otta basíhueka sáhuatunake, huanärem jünéenake béja kaa mékka ä bëyehui juka tebjuriata síme juyam takanakähui. ²⁹Jünëli ket íkái bichátekem jünéenake béja kaa jaiki taahuarim ín yebíjnakeu bëyehui. ³⁰Tua lútüriapone enchimeu ínel jiaahua, jü gente én kat-ria kaa luutínake símeta íkái ayuäu tajti. ³¹Jü téeka éntok jü buíya luutínake, të jü ín nooki ëe.

³²Huaka taahuata éntok orata áachä yebíjnakeu kaabe ä jüneria; kial huame Diosta ángelesim áman téhuekapo aneme junne, éntok ínapo jü Usári junne. Áapo jíbba, jü áchahuari.

³³Áachem suuhua, katem koptel-la, éntokem Diostau buaana, bueítukem kaa jüneiya jahuéi íkái hueenakähui. ³⁴Yoremta ä jóa tö sika mékka bíchaa sikamta bénasi maachi; jachin jü yoreme ä sáhuëu lútüriata máknake ä jóapo am nésaunakë béchïbo, éntok nátepolá tékilta bem jonákëu am máknake; puértata suáyamta junne kaa kotcháunake, bueítuk au boobit íaaka. ³⁵Huámëi

bénasi emé kaa koptélnake, bueítukem kaa jüneiya jahuéi juka jóakamta yebíjnakähui, jamak kúpteyo, o tukáa násuk huéeyo, o totorórata kuseyo, o kethuei bíchaa; ³⁶Huanäi Áapo yepsákátek bueítuk kaa enchim kócheme téunake. ³⁷Enchimeu ín nokákähui símemmeunä nooka: katem koptel-la.

Noki nau tütehua Jesústa buíjnä béchïbo

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

14 ¹Guoi taahuarim bëyei pájko paskuata huenakeyo, éntok jume páanim kaa lévaduraka áma buäbuame. Jume tíöpopo nésauhueme éntok jume escribam áachim tekípánoai jachin Jesústa baitähuaka bem ä buíjnakähui ä më béchïbo. ²Huanärim ínel jiaahua: —Kaa pájko táapo türi buíjbéchébo, bueítuk jü gente jachinaik jünne au tóboktianake.

Jamut, bää musála jubak Jesústat töak jum Betániapo

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³Huanäi Jesús jum pueblo Betániapo Simmom jü sähua leprata jípurëuta jóapo aneka jíbuäi. Senu jámmut éntok áma yépsak nardo báhuata musála jubak ili teta sótópo huériaka, tüisi béj-remta. Huanäi juka ili sótóta teníapo jámtiaka, kóbat aachä töak. ⁴Huanäi jume huate áma aneme omteka ínel nau jiaahuay:

—¿Jatchíakasu í ili bää ínëli kia guötiahuak? ⁵Bueítuk í bai cien

taahuari tékilta bejhua béekipo nénkitü éehuai, póobem ania béchibo.

Huanärim jámutta bétana kaa tüirik nookai.

⁶Të Jesús ínel jiaahua:

—Akem ä tojja. ¿Jatchíakasem muksi ä éetua? Tühuata inou yáala iri jámmut. ⁷Jume póobem jibem enchimmak jípunake, éntok ínel éátekem ára tühuata ámeu yauhua; të nechem kaa jíba im jípunake.

⁸Íri jámmut ára ä joäu inou yáhuak, bueítuk au bamijtuaka juka ili báata takahuat ínot töak ín máánä béchibo. ⁹Tua lútüriapone enchimeu ínel jiaahua, kial jak júne íkái evangeliota nokhuäpo, síme ániachi, íkái jámutta yáakäu ket noktúnake au huáatinä béchibo.

Judas, Jesústa bejreme bem mampo ä tojrokak

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰Huanäi Judas Iscariote, jume dóocemmak náikiatukähui, jume sacerdotem chë áma nésauhemmeu siika, Jesústa bem mampo toij báreka. ¹¹Huanäi bempo ä jíkkajakä tüisi al-lëiak, éntokim tómita ä makrókakä taahuak. Huanäi Judas jachin Jesústa bem mampo ä tóijnakeu jaríai.

Santa Ceenata jo nésaihuame

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹²Huanäi jume páanim kaa lévadurakame buähuä taahuarim naatëpo, kabáram súahuakä pajkota béchibo, jume ä discípulom ínel au jiaahua:

—¿Jákusë itom ä tütëia pajkóata em buänakepo?

¹³Huanäi guoyim ä discípulom áman jaasek ínel ámeu jíaka:

—Ámanem kaate huam puéblohui. Enchim nankínake jü yoreme báam báchiapo huériaka. Akem ä guojáanake.

¹⁴Ä kibákekäpo jóakamtauem ínel jáunake: “Jü Maestro ínel jiaahua:

¿Jákusu káttek jü kari áma yore mamábethuame, pajkóata áma ín buanakëhui ín discípulommaki?”

¹⁵Huanäi Áapo enchim ä téjhuanake juka buëuru kárit jikachi béja tüteta. Huämirem ito béchibo juka buähuamta yáanake.

¹⁶Huanäi ä discípulom buere joaräu yájaka. Bem ä téjhuahuaka páman símeta téuhuak. Huanärim paskuata béchibo ä tütek.

¹⁷Huari kúpteyo, tukáriu yumái áman siikä jume dócemmaki.

¹⁸Huanäi mesáu jokä am jíbuäi, Jesús ínel jiaahua:

—Tua lútüriapone enchimeu ínel jiaahua, huépülakä enchim násuk ínomak jíbuáme kaa nee huatíame mampone toijnake.

¹⁹Huanäi bempo siróктаitek, éntokim símetaka huepülaka júnelim nau jiaahua:

—¿Ínapo ájária jáni?

Éntok jü tábuika kétchi:

—¿Ínapo ájária jáni?

²⁰Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—Jüri ájária jü huépülaka enchim dóocem násuku puraatopo ínomak páanim kómoníame.

²¹Tua lútüriapo, ä böot huéiye jü Yoremta Üusi, ä bétana jiojteripo bénasi, të jjiokot hua yoreme ä bejreme mampo ä tojame juka

(San Marcos 14:23)

Yoremta Üusi! Türi eiyei huäri yoremta béchibo jahuéi júne kaa yeu tómteko.

22 Huanäi bempörim jibuäi, Jesús jume páanim nüka, Diosta tü eäu ámet chúpaka am rébektiak, éntok am miíkkak ínel jíaka:

—Akem am buäye; íri jü ín takahua.

23 Juka vásota nüka éntok Diostau buanaka, ket am miíkkak, huanäi simetakam áma ä jéka.

24 Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Íri jü ín ojbo, juka bemela nokta itom nau lütüria yáari útteata máknakeme, éntok bürum béchibo guótinakeme. **25** Tua lütüriapone ínel enchimeu jiaahua, kanne júchi íkái páras báhuata jínake júnak jübua

bemélasi áman hua taahuarit Diosta rey néshuepo anéteko.

Peero Jesústa kaa au täya tíanake
(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

26 Huanärim huepul buikim buiksuka, Oliivo káuhuiu bíchaa sájjak. **27** Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Simetakem inoi májhueka nee tötéenninake én tukáapo, bueítuk ínel jiojteri: “Kabyerótane kókosi yáanake, huanäi jume kabáram chíbejtínake.” **28** Të chúkula béja jíabitekne enchímpat huéenake buiära Galiléau bíchaa.

29 Huanäi jü Peero ínel au jiaahua:

—Éläposu simetaka emoi majhué, të ínapo ée.

30 Huanäi Jesús ínel au jiaahua:

—Tua lútüriapone ínel emou jiaahua, émpë, én tukáapo, totorórata kee guosa kuséi, báisë kaa nee emo täya tíanake.

³¹Të áapo chë júne jiaahuay ínel jíaka:

—Émomak júnene ket muknake, tëne kaíbu kaa enchi ino täya tíanake.

Sime ket ánëli jíba jiaahuay.

Jesús Getsemanipo oraciompo Diostau nookak

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³²Huanärim huerto Getsemaníu ti tehuakähui yájaka, Jesús ä discípulommeu ínel jiaahua:

—Ímirem joye huäm Diostau ín oraciompo nokäu tajti.

³³Huanäi juka Perota, éntok Jacobota, éntok Juanta núnuka, yam núk siika, huanäi tüisi sirókaka ä jíápsipo kókosi eetaitek, ³⁴éntok ínel ámeu jiaahua:

—Tepa tüisi sirokä jü ín jíapsi. Béjane mukém cheiya. Ímirem nee boobíchaihui. Katem kókoche.

³⁵Huanäi huam jëla sika, buíau tajti mülaa chatuka Diostau oraciompo nookak: Ínel éátek huákäi orata kaa au ä yumátua sáhueka, ³⁶ä oraciompo ínel jíaka:

—Abba, ín Átchay, sime jita júne kaa obíachi emo béchibo. Katë nee ä jitua juka jio kot emo bit huapo vásota; të kaa ínel ín éä béchibo, ál-la em ä türë pámanë ä yauhua.

³⁷Huanäi discípulommeu yepsaka, kócheme téuhuak. Perotau éntok ínel jiaahua:

—Simmom, ¿jáché kotche? ¿Jáchë senu oram júne kara kotcheka aane? ³⁸Katem kókoche, éntokem oraciompo Diostau nooka juëna éerita kaa enchímet ayúnakë béchibo. Jü jíapsi lútüriapo óusi éä jíöbe, të jü takahua kaa útteak.

³⁹Huanäi júchi áman nótteka, Diostau oraciompo nookak, huakäi jíba nokaka. ⁴⁰Huanäi nótteka, júchi kócheme téuhuak, bueítuk yetem útteakä ámet huéchilatukai. Huanärim kaachin ä yommia máchiakai. ⁴¹Huanäi bájikun júchi nótteka, ínel ámeu jiaahua:

—Kóchéem én ál-la, éntokem jimyore. Béja, jü ora yúmala. Ímí, jü Yoremta Üusi jume Diosta bejreme mampo toijna. ⁴²Jáptëem, jántebu: hua nee nénkakame äbo jëla huéiye.

Jesústa peréesotehuakähui

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³Ketune ä nokaisu Judas áma yépsak, jume dóocemmak näikiatukaihui. Juebena gente éntok áamak kaatei esparaka éntok kúkutaka. Ímëi jume juebena gente éntok áamak kaatei esparaka éntok kúkutaka. Ímëi tiöpopo nésauhueme bétana kaatei, éntok escribam bétana, éntok jume yoiyöturim bétana. ⁴⁴Huä ä nénkinakeme éntok señata am máklatukai ínel jíaka:

—Huä ín besítonakëhui, huäri ájjaría; akem buíseka, kuttílassi ä huéria.

(San Marcos 14:44)

45 Huanäi Judas áma yepsaka, au rúkteka ínel au jiaahua:
—Maestro, Maestro.

Huanäi ä besítok. **46** Huanäi bempo at jaateka ä peréesotek.

47 Senu éntok áma aneme ejparam yeu huíkeka juka tiöpopo chë nésahuemta sauleero nakä chukti mámäkok. **48** Huanäi Jesús getetau ínel ámeu jiaahua:

—¿Ékbualata buij báaremta bénasem esparakä éntok kúkutaka yeu sákala nee buij báreka?

49 Chikti táapone enchimmak aaney jum tiöpopo enchim majtiaka, tem kaa nee peréesotek. Të íri ínëlituk juka Diosta noki jiojteri chúpnakë béchïbo.

50 Huanäi síme jume discípulom Jesústam töténnek.

Jübuua yötume yeu búitekame

51 Të senu jübuua yötume ä guojáasek kia sábanampo au bitialataka, huate áma aneme

éntok ä buíssek; **52** të áapo au yeu huíkeka sábanam ámeu töbúitek. Huanäi kaa sánkokä búitek.

Jesús yäurapo yeu toijhuak

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

53 Huanärim Jesústa hua sacerdote tékilta buéresi nésahuemta mampo ä tojjak. Huanäi jume sacerdosio tékilpo chë nesahueme, jume yoiyöturim, éntok jume escribam emom nau tojjak. **54** Peero éntok mékkäriat ä guojáasei huam sacerdote tékilpo buéresi chë nésahuemta tebat huaijhua tajti. Huanäi tájimmeu kátekai súkkähueka jume porisimmaki.

55 Jume sacerdote tékilpo buéresi chë nésahueme éntok síme jü concilio yäura; nokta Jesústa ä bej-reka huemta ä kobnákemtam jariai, ä mëtebo béchïbo; tem kara ä teuhuai. **56** Bueítuk juebenakä ä béjreka aranókichiaata nookai, të hua bem nokihua kaa nánancha hueiyei. **57** Huanäi huate jápteka, aranókichiaata áatana nookak ínel jíaka:

58 —Ítapote ä jkíkkaijla ínel jiamta: “Íkäine tiöpota mámammea yáata tátabnake, éntok baij taahuata hueine täbuik yáanake kaa mámammei yáata.”

59 Të kia junëli júne jíba kaa nánancha chätui jü nooki.

60 Huanäi jü sacerdosio tékilpo chë nésahueme áme násuk kíkteka, Jesústa temajek:

—¿Jachin júne kaa am yommia?
¿Jítasu ímëi émo bétana nooka?

61 Të Áapo jíba kaa jíaleka. Kaa am yommiak. Huanäi jü sacerdosio tékilpo chë nésauhueme júchi ä temajek:
—¿Jache empo jü Diosta yeu púari Cristo titéhuaakame, jü chë Yörihuamta Üusi?

62 Huanäi Jesús ínel au jiaahua:
—Ínapone ájaria. Akem ä bínnake huaka Yoremta Üusi Dios tua útteakamta bata bétana kátekamta, éntok namupo äbo huemta téhueka bétana.

63 Huanäi jü sacerdosio tékilpo chë nésauhueme ä supem siutiaka ínel jiaahua:

—¿Jítasu éntokte at boobitnnake ä bejreme nokame jariaka? **64** Akem ä jikkaijsuk juka juena nokta Diosta bej-reka ä nokakähui, ¿jachisem ä bitcha?

Huanäi simetakam bettek at nonokak, ä türinake tiaka ä mäna béchíbo.

65 Huanäi huate at chit huatti taitek entokim ä puj summaka ä chonnay, ínel au jiaka:

—¿Diosta bétane nooka jabeta enchi chonähui!

Jume alguacilim entok jopemmet ä chonnai.

Peero Jesústa kaa au taaya tíiya

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62;
Jn. 18:15-18, 25-29)

66 Perota tebatpo bétuk ä aaneyo, jü jamut sumo sacerdoteta, tékil nésauta joriame áma yepsak. **67** Huanäi Perota sukkahuemta bíchaka ínel jiaahua:

—Empo ket Jesús Nazarenotamak aaney.

68 Të Peero kaa ä lútúria tíiya ínel jiaka:

—Kanne ä täya, éntokne kaa jüneiya jita em nokähui.

Huanäi pakun bíchaa yeu sika, totoröra entok kukusuk. **69** Jü áma saihuame entok júchi ä bíchaka, jume áma aanemmeu ínel jiautáitek:

—Íri ámemak joome.

70 Të áapo júchi kaa ä lútúria tíiya, të chúkula jume áma aneihui júchim Perotau ínel jiaahuay:

—Tua lútúriapo empo am jáläek, bueituk empo Galileo; em nokaü entok bem nokaü benna.

71 Huanäi juénasi jiautáitek, ä nokihua bat kechaka kaa ä lútúria tiaka:

—Kannä täya íkai yoremta enchim áa bétana nokähui.

72 Huanäi jü totoröra júchi kúkusuk. Huanäi Peero juka Jesústa au nokákäubeu huahuáatek ínel au ä jíakäubehui: “Kee jee juka totorörata guosa kúseyo, báisë kaa nee emo täya tíanake.” Huanäi jünéaka, kaa at al-lëakä tüisi buaanak.

Jesús Pilátota bíchäpo aane

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

15 ¹Yeu máтчuk jíbba, jume tíöpopo chë nésauhueme, yoiyöturimmaki, escibammaki, éntok jü concilio, síme nau rúktek nokta nau tüte báreka. Huanärim Jesústa sümaka, Pilátota mámpo ä tójjak. ²Huanäi Pilato ä temajek:
—¿Empo ínel jü judíomeu rey? Áapo éntok ínel ä yommiak:

—Jéehui, em jiä bénasi.

³Jume tiöpopo chë nésauhueme éntok juebenak bétanam ä nätuai.

⁴Jü Pilato éntok júchi ä temajek:

—¿Jachin jünë kaa am yommia? Jita chikti bétanam enchi nätua.

⁵Të Jesús jíba kaa ä yommiak. Jü Pilato éntok at guómtek kaa ä jíalekä béchïbo.

Jesústat noki chúpahuak ä mäna béchïbo

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25;
Jn. 18:38–19:16)

⁶Jü Pilato pajko táapo jíba huépul perésota butbúttiai, kia jábeta junne bem aahuähui. ⁷Senu áma aaney Barrabás ti tehuaka, perésotakä ä jáläimmaki; yäurata béj-reka emo tóboktiahuakäpo yore súalataka. ⁸Huanäi jü gente juebénaka Pilátotau kimuka, au nookak jíba bénasi huaka ámeu ä jojóäu ä yáasáuhueka. ⁹Huanäi jü Pilato ínel ámeu jiaahua:

—¿Huaka judíomeu réytem búttia ia?

¹⁰Bueítuk jüneyai jume tiöpopo chë nésauhueme kia huaka buéresi jita ä jóäu at ínnëaka au ä tóijtukäihui. ¹¹Të jume tiöpopo chë nésauhueme juka juebena genteta nok téjhuak chë ä türinake tíakä huaka Barrabásta ä búttiana béchïbo. ¹²Huanäi jü Pilato júchi am temajek:

—¿Jítasem júntuk nee au yáa ía hua judíomeu réipo enchim täyäbehui?

¹³Huanäi bempo juchéntok chaitáitek ínel jíaka:

—¡Kúrusichë ä popóntebo!

¹⁴Të jü Pilato ínel ámeu jiaahua:

—¿Jita juénaksu júntuk yáala? Bempo éntok chë júne chaayey ínel jíaka:

—¡Kúrusichë ä popóntebo!

¹⁵Huanäi jü Pilato huakä genteta al-leetua báreka, Barrabásta yeu béebak; Jesústa éntok bemmúchateboka, bem mámpo ä tójjak kúrusit ä popónnä béchïbo.

¹⁶Huanäi jume sontaarom áman huaijhua paláciopo ä tójjak, pretoriopo; huanärim síme huate sontarom nau núnnuk.

¹⁷Huämírim lilata ä sánkotuak, éntokim huíchata huüköpäaka ä corona yáaka, kóbat áachä yétchak. ¹⁸Huanärim éntok ä tetébotuataitek ínel jíaka:

—¡Jíbë jíapsinake judíomeu rey!

¹⁹Éntokim bakai kóbachä bebbai. Achim chithuathuattei, éntokim tónommia jápteka au mujtei. ²⁰Huanärim tüisi ä junnériasuka éntok lila sánkota ä úhuaaka, ä sánkohua ä sánkotuak. Huanärim yeu ä núk sájjak kúrusit ä popómboka.

Jesús kúrusit popontakä muúkuk

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹Huanärim senú yoremta huasá bétana huemta, Simmom Cireneu joometa, Alejandro éntok Rúfota atchai, jukarim kúrusta püaktituak ä huériunakë béchïbo.

²²Huanärim Jesústa Gólgota tí tehuakäu bíchaa núk sájjak, itom nokpo Mukila koba kauhui ti jiaubáare. ²³Huanärim vinota mirrámak nau kuutíata ä jítua

báarei, të Áapo kaa ä jëka.
24Huanärim huämi kúrusit ä popónsuka, ä sánkohuam näikimtek nat ä sortiároaka, jábesu ä átteanake jáni ti jiaka.

25Huanäi kúrusit ä ponhuái béja bätanim jiaahuay kethuéitana. **26**Huä nooki kúrusit jiojtetukähui jita béchi'bo ínel ä yáahuakähui, ínel jiaahuay: “Íri jü judíomeu Rey.” **27**Guóyika éntok ékbualatakä ket áa beu kúrusit popónhuak, seenu ä batatana, senu éntok ä míkkötana bétana. **28**Huämi chúppuk hua jiojteri ínel jíame: “Éntok jume juëna yörememmak naíkiatuk.”

29Huanäi jume áma huam kateme ä junneriai koba huíuteka entok ínel jíaka:

—Jajáa, empo Diosta tiöpo tátabeka éntok baij táapo júchi ä yéchanakeme, **30**émoë jínëuka. Kúrusit kóm huéiye.

31Alë bénasi jume tiöpopo chë nésauhueme ket ä junnériaka ínel nau jiaahuay jume escribammaki:

—Huatem jínëuk, Áapo éntok kara au jínëu. **32**Jü Cristo, Israéltau au Rey tíame, éläpo ëni kúrusit kóm huéenake, huanäi të ä bichätek ä súalnake.

Jume áamak kúrusit popóntukähui éntok, kéchim ä junneriai.

Jesústa mukukähui

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49;

Jn. 19:28-30)

33Huanäi dóocem jiai, kaa machisi taahuak síme ániachi bájim jiäu tajti. **34**Huämi bájim

jiai, Jesús tüisi kusisi cháchayek ínel jíaka:

—Eloí, Eloí, ¿lama sabaktani? —ítom nokpo ínel jiaubáare: In Dios, In Dios, ¿jatchíakasë nee ínapola toijla?

35Huate áma aneme éntok ä jikkajaka, ínelim jiaahuay:

—Jó, Elíastau chaaye.

36Huanäi senu áman búiteka, juka espónjata vinágrepo kómoniak, éntok bakat ä óreka ä jítuak ínel jíaka:

—Boobícháem, átä bínnake juka Elíasta jachu au yepsakä kómä yéchanake jáni.

37Të Jesús tüisi kusisi chachayeka muúkuk. **38**Huanäi jü cortina tiöpopo órekau násuk áman síutek, jikat naateka kóm tajti. **39**Huanäi jü capitán romapo joome Jesústa pújapó huekäihui, kusisi chachayeka ä mukuk bíchaka, ínel jiaahuak:

—Lútüriapo i yoreme ájáriatukai jü Diosta Üusi.

40Jaamuchim éntok ket mékkäriat aneka ä bitchai. Ímëi násuk aaney jü María Magdalena, entok María Jacobo jü chë ilitchi, Salomé, éntok Joseta áiye. **41**Ímëi jáamuchim Jesústa jum Galiléa buiärapo ketune anéi áamakim rejtei, éntokim nésauta ä joríai. Éntok huate jáamuchim ket juebenakä áamak buere joära Jerusaléniu jikau sájakäu áma aaney.

Jesús mäahuak

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56;

Jn. 19:38-42)

42Huäri taahuarit tukariu

yúmako, sîmeta tüisi toijbárekam obisi aaney, bueítuk jimyore taahuari yokoriapo yúmasey.

⁴³Kíalíku José, pueblo Arimateapo joome, yáuraapo tékiakame tüisi täyahuakä éntok yörihuame. Ket huaka Diosta reytaka nésahueu boobíchaihui, áma yepsaka, kaa májhueka Pilátotau kibákek; huanäi Jesústa takahua aahuak.

⁴⁴Pilato at guómtek Jesústa lauti mukuk tiaka. Të juka capitanta núnuka, ä temajek ä múksuka bétana. ⁴⁵Capitanta ä téjhuak jíbba, huanäi Joseta mámpo ä tójjak juka Jesústa takahua. ⁴⁶Huanäi José sábanam jínnuka, kömä yéchaka, áma ä bëtiak. Huanäi sépultuura, téta buéjtukaïpo, ä teekak. Tétata éntok sépultuura puertau bíaktiakä ä páttiak. ⁴⁷María Magdalena, éntok María Joseta áiye, akim ä bitchai jak ä tekhuakähui.

Jesús kókkolam násuk jtabitek

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

16 ¹Juka jimyore taahuata simsuk, María Magdalena, Salomé, éntok María Jacobota áiye, juka musála jubakim jínnuk Jesústa takahuat ä óre báreka. ²Huanäi kethuétana, lominko táapom jum sépulturau yájjak, béja täata yeu simsúlatuko. ³Huanärim nau ínel jiaahuay:

—¿Jábesu juka téta sépultuurata puértapo kátekamta itom mékka bíaktirianake jáni?

⁴Huanärim áman remteka juka tétata mékka bíaktiata bitchak; jü teta éntok tüisi buëuruakai.

⁵Huanärim sépulturapo kimuka, senu yoremta jübua yötumta batatana bétana áma kátekamta bitchak, tósalik tebek sánkokamta; huanärim guómtek. ⁶Të áapo ínel ámeu juahua:

(San Marcos 16:5)

—Katem majhuë. Jesús Nasarénotem jaría, huaka kúrusit popónhuakamta. Béja jíabitela; kaa imí aane. Akem ä bitcha im ä tekhuákaipo. ⁷Ámanem sájakä juka Perota téjhua, éntok jume huate ä disciipulom. Ínelem ámeu jiaahua: “Áapo enchímpat huéiye áman pueblo Galiléau bíchaa; huámirem ä bínnahe, enchimeu ä jíakäpo Bénasi.”

⁸Huanäi bempo jum sépultuurapo yeu sájakä teénnek, mauj-rimmei emo yoáka. Tem kaabetau jíalek, guómtilataka.

Jesús María Magdalénatau au yeu machíriak

(Jn. 20:11-18)

⁹Jesús éntok jü lominko táapo kethuéitana jíabitelataka, María Magdalénatau bat yeu machiak, iachí éntok guoibusan lemoniom yeu béblatukai. ¹⁰Áapo éntok sika huame ámak anlatukammeu jünéehuamta am makkak; huámëi éntok sirókakä éntok buanaka áma aaney. ¹¹Të bempo ä jíabitelatukäu jíkkajakä, éntok áapörík au ä bil-la tíau jünem kaa ä súalei.

Jesús guoi ä disciipulommeu au yeu machíriak

(Lc. 24:13-35)

¹²Chúkula, täbuiasi guoyímmeu au yeu machíriak, huaj páman am kateyo, sékana pueblou bíchaa. ¹³Huanäi huámëi ket áman sájaka jume huaatem tejhuak; të bempörím júne kaa súualek.

Jesús, apóstolim huatem majtiasimeka ániat am katchauhue
(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴Chúkula béja óncemmeu, au yeu machíriak mesáu jokammehui. Huanäi kuttílassi ámeu nokak bem kaíta súalë béchíbo, éntok námakak bem jíápsekä béchíbo. Bueítukim kaa am súaley huame ä jíabitelatukäu ä bíchakame. ¹⁵Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Síme ániachem kaate, éntok íkai evangeliotem ámeu noknake síme géntemmehui.

¹⁶Huä ä súalekame éntok au batötebokame jínëutunake. Huä kaa ä súalekame éntok jikot machisi noki at chúpatunake.

¹⁷Éntok ímëi séñalim huérianake huame ä súaleme: In téhua úttëarammeay lemoniom yeu bébnake; éntokim bemela nokta noknake; ¹⁸bakóchimim mámammea buijnake; éntokim óijta jëk jünem kachin ayunake; jume kökoreme béppa mámtekim am tütenake.

Jesús téhuekau jikau siika

(Lc. 24:50-53)

¹⁹Huanäi jü Señor junëli ámeu noksuka, áman téhuekapo jikat mabethuak, éntok Diosta bata bétana yéjtek. ²⁰Huanäi bempo yeu sájaka, juka tü nokta nookak símekuchi. Jü Señor éntok am aníai juka nokta lütüría jóakä huame señaálim bem joaíbeyi. Júnentunake.